federale overheidsdienst
**VOLKSGEZONDHEID,
VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN
EN LEEFMILIEU**

Gezond en veilig voedsel, vandaag en morgen.

DIRECTORAAT-GENERAAL DIER, PLANT EN VOEDING
ACTIVITEITENVERSLAG 2017

.be

INHOUD

VOORWOORD	1
WIE ZIJN WE?	2
GEWASBESCHERMING	6
PLANTENGEZONDHEID	12
DIERENGEZONDHEID	18
DIERVOEDERS	24
VOEDING	26
GENETISCH GEMODIFICEERDE ORGANISMEN	32
TABAK EN ALCOHOL	34
COSMETICA	38
WETGEVING	40

VOORWOORD

Beste lezer,

Ik stel u graag het activiteitenverslag 2017 van het DG Dier, Plant en Voeding voor.

2017 gaat de geschiedenis in als een jaar van verandering: in februari kwam Tom Auwers aan het roer van onze FOD en kreeg Pedro Facon de leiding over DG Gezondheidszorg. Ook het organogram van mijn eigen DG onderging wijzigingen op enkele sleutelposities.

Daarnaast hebben we volop ingezet op de verdere digitalisering van onze processen. De interactie met burgers en stakeholders verloopt alsmaar meer elektronisch en dus stukken sneller en doeltreffender. Bovendien hebben we het afgelopen jaar samenwerkingsverbanden en synergieën opgezet om stilaan meer grip te krijgen op het relatief nieuwe verschijnsel van de e-commerce. We hebben op dat vlak al een paar successen geboekt: de meeste vastgestelde overtredingen hadden betrekking op de online verkoop van e-sigaretten en aanverwante producten.

Een andere grote uitdaging was de overdracht van het grondstoffen- en van het plantenfonds: in 2017 bracht DG Dier, Plant en Voeding daarvoor alles in gereedheid in nauwe samenwerking met alle betrokkenen. Sinds 1 januari 2018 hebben we het beheer van deze fondsen volledig in eigen handen, inclusief het boekhoudkundige luik. Door alles zelf te doen, kunnen we onze processen beter stroomlijnen. Dat zal zich op termijn vertalen in tijds- en efficiëntiewinst en lagere kosten. Het uitgespaarde geld zal goed van pas komen voor andere doeleinden, onder meer om nieuwe medewerkers aan te trekken om onze dienstverlening naar de betrokken sectoren verder te optimaliseren.

Last but not least is er nog het professionalisme en het kwaliteitswerk van onze experts. Ook in 2017 hielden ze zich bezig met de meest uiteenlopende onderwerpen: glyfosaat, genetisch gemodificeerde organismen, bestrijdingsprogramma's voor besmettelijke veeziekten, acrylamide, de e-sigaret, maar ook onderwerpen die minder in de spotlights staan zoals plantenziekten.

Dit activiteitenverslag is een greep uit de hoogtepunten van 2017. Ik wens u alvast veel leesplezier en wil iedereen bedanken die rechtstreeks of onrechtstreeks heeft bijgedragen tot dit activiteitenverslag!

Dr. Lic. Ph. Mortier
Directeur-generaal
DG Dier, Plant en Voeding

WIE ZIJN WE?

DG Dier, Plant en Voeding is één van de drie directoraten-generaal van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. Het DG legt regels en normen vast voor de gezondheids- en kwaliteitsaspecten van alle producten in alle stappen van de voedselketen. Het is ook bevoegd voor het beleid en de controle op tabak en alcohol, cosmetica, dierlijke bijproducten die niet bestemd zijn voor menselijke consumptie, en voor de controle op veldproeven met genetisch gemodificeerde organismen.

HOE ZIJN WE ONTSTAAN?

De dioxinecrisis van 1999 luidde het einde in van de voormalige ministeries van Landbouw en van Volksgezondheid. De FOD Volksgezondheid werd opgericht bij Koninklijk Besluit van 23 mei 2001. Daarbij werden verschillende (delen van) diensten, bevoegd voor het voedselveiligheidsbeleid, samengebracht onder DG Dier, Plant en Voeding. Daarmee werd de basis gelegd voor een gedegen, gecoördineerd en transparant voedselveiligheidsbeleid.

De controle- en inspectiediensten die met voedselveiligheid te maken hadden, gingen op in het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV).

Daar waar DG Dier, Plant en Voeding instaat voor het voedselveiligheidsbeleid, waakt het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) dus over de toepassing ervan.

MARKANTE FEITEN VAN 2017

- Risicobeperkende maatregelen en referentiewaarden voor acrylamide
- Aanpassing van de wetgeving op voedingssupplementen, verrijkte voedingsmiddelen en planten
- Overheveling van boekhoudkundig beheer van het grondstoffen- en het plantenfonds
- Verdere uitbouw van het "Online Commerce Surveillance"-programma
- Duizendste erkenningscomité voor bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik
- Nieuw vijfjarig reductieplan voor gewasbeschermingsmiddelen
- Uitgebreide FAQ met laatste ontwikkelingen in glyfosaatkwestie
- Verplichte notificatie van e-sigaretten en bijhorende producten
- Puike prestaties van jonge controleurs in de strijd tegen tabaks- en alcoholverkoop aan jongeren
- Inbeslagname van 1 miljoen mentholsigaretten
- Strengere aanpak van de online handel in e-sigaretten en klassieke rookwaren
- Nieuwe maatregelen ter bestrijding van boviene virale diarree
- Diergeneeskundige bedrijfsbegeleiding ter bestrijding van varroase
- Bijdrage varkenssector aan sanitair fonds terug op 50% gebracht

ORGANOGRAM

Het directoraat-generaal Dier, Plant en Voeding telt vijf diensten, met daarboven een directeur-generaal:

PHILIPPE MORTIER
Directeur-generaal

DIEDERIK STANDAERT
Management office

CARL BERTHOT
Voedingsmiddelen, diervoeders en andere consumptieproducten

- **Benoit Horion**
  Nutritioneel en voedselveiligheidsbeleid
- **Joëlle Meunier**
  Voedingssupplementen en cosmetica
- **Mathieu Capouet**
  Diervoeders, GGO's en tabak

PAUL VAN DEN MEERSSCHE
Inspectie consumptieproducten

- **Fanny Cornesse & Michaël Michiels**
  Inspectie tabak en e-sigaret
- **Jean-Louis Servais & Els Vrindts**
  Inspectie Cosmetica
- **Jean-Michel Bodson & Maarten Koninckx**
  Inspectie leeftijdsgrens en e-commerce
- **Emeline Roose**
  Juridische cel

GERARD LAMSENS
Salitair beleid dieren en planten

- **Lieven Van Herzele**
  Plantengezondheid
- **Gerard Lamsens**
  Dierengezondheid en dierlijke producten

MAARTEN TRYBOU
Gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen

- **Olivier Guelton**
  Toelating van gewasbeschermingsmiddelen
- **Anneke De Cock**
  Omkadering en valorisatie van toelatingen
- **Herman Fontier**
  Residuen en toxicologie
- **Ilse Pittomvils**
  Effecten op het leefmilieu
- **Cindy De Kinder**
  Analyse en werkzaamheid

VOEDINGSMIDDELEN, DIERVOEDERS EN ANDERE CONSUMPTIEPRODUCTEN

Deze dienst werkt regelgeving en normen uit betreffende de gezondheidsaspecten van voedingsmiddelen, diervoeders en andere consumptieproducten.

Voedingsmiddelen:
- additieven
- aroma's
- voedingsenzymen
- technische hulpstoffen
- contaminanten
- microbiologische gevaren en hygiëne
- water
- novel foods
- voedingssupplementen
- etikettering
- voedingsclaims en reclame
- dieetvoeding
- voedingsallergieën of intoleranties
- nutritioneel beleid
- borstvoeding

Diervoeders:
- vergunning van diervoederadditieven (EU)
- toelatingen voor proeven met niet-vergunde additieven
- voedermiddelen en verboden ingrediënten
- ongewenste stoffen
- etikettering
- dieetvoeders
- gemedicineerde voeders

Genetisch gemodificeerde organismen:
- toelatingen voor veldproeven en commercialisering
- informatieverstrekking aan het publiek
- gebruik in voeding en diervoeders

Andere consumptieproducten:
- verpakkings- en contactmateriaal
- cosmetica
- tabak en e-sigaret
- alcohol
- dierlijke bijproducten niet bestemd voor menselijke consumptie

apf.food@health.belgium.be

INSPECTIE CONSUMPTIEPRODUCTEN

Deze dienst ziet toe op de naleving van de wetgeving op consumptieproducten en voert controles uit op:
- tabaksproducten en –reclame
- e-sigaretten en aanverwante producten
- rookverbod in openbare lokalen
- verkoop van alcohol en tabak aan jongeren
- cosmetica
- tattooshops
- bepaalde dierlijke bijproducten die niet bestemd zijn voor menselijke consumptie
- genetisch gemodificeerde organismen buiten de voedselketen

apf.inspec@health.fgov.be

SANITAIR BELEID DIEREN EN PLANTEN

Deze dienst is verantwoordelijk voor het sanitair beleid van:

Dieren:
- dierengezondheid en zoönosen
- kwaliteit en veiligheid van dierlijke producten
- identificatie en traceerbaarheid van nutsdieren en hun producten
- import en export van dieren en hun producten
- diergeneesmiddelen
- coördinatie en beheer van het dierenfonds

apf.vetserv@health.belgium.be

Planten:
- plantengezondheid en quarantaineorganismen: Europese en nationale wetgeving en normering
- officieel statuut, bestrijding en/of inperking van plaagorganismen
- single point of contact in internationale plantengezondheidsorganisaties IPPC en EPPO
- coördinatie en beheer van het plantenfonds

apf.plant@health.belgium.be

GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN EN MESTSTOFFEN

Deze dienst staat in voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in België.

Activiteiten:
- toelatingen voor het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen
- toelatingen voor gebruik en verkoop van gewasbeschermingsmiddelen (fytolicentie)
- evaluatie van werkzame stoffen (rapportering aan Europese Commissie)
- maximale residulimieten voor gewasbeschermingsmiddelen in eetwaren
- toelatingen voor het op de markt brengen van meststoffen en bodemverbeterende middelen
- organisatie van de Raad van het Begrotingsfonds voor de Grondstoffen en de Producten
- programma voor de reductie van pesticiden

fytoweb@health.belgium.be

MANAGEMENT OFFICE

Deze dienst verleent de nodige ondersteuning aan de operationele diensten en de directeur-generaal.

Activiteiten:
- administratief secretariaat van de directeur-generaal
- budget en beheerscontrole
- logistiek
- juridische ondersteuning
- communicatie

apf.dg@health.fgov.be

HORIZONTALE THEMA'S

Sommige onderwerpen zijn niet aan één thema of dienst gekoppeld. Het relatief nieuwe verschijnsel van de e-commerce vormt een belangrijke uitdaging voor ons directoraat-generaal dat met meerdere teams tegelijk samenwerkt aan dit grootscheepse project. Maar ook de overdracht van het boekhoudkundig beheer van de drie bestaande begrotingsfondsen, die van essentieel belang zijn voor de dagelijkse werking van DG Dier, Plant en Voeding, vormt een belangrijke uitdaging.

E-COMMERCE

2017 was een recordjaar voor de online verkoop van voedingssupplementen, pesticiden, tabaksproducten enz. Sommige producten zijn allesbehalve koosjer. Voedingssupplementen met te hoge vitaminegehaltes, cosmetica met verboden bestanddelen, e-sigaretten en e-liquids uit China die geen strikte kwaliteitscontrole ondergingen: de lijst is schier eindeloos en de gevaren voor de volksgezondheid zijn niet te onderschatten.

Het aantal misbruiken lag ook in 2017 in stijgende lijn. DG Dier, Plant en Voeding blijft echter niet bij de pakken zitten: in 2017 stelden we de eCade-tool verder op punt om een grondige screening uit te voeren van de online markt. Er werd een samenwerkingsakkoord bereikt met één van de grootste verkoopplatformen en enkele handelaars werden bereid gevonden hun webwinkels, die niet in orde waren, te sluiten. Het is de bedoeling om in de toekomst te evolueren naar een samenwerkingsprotocol met meerdere online verkoopplatformen.

Onze organisatie heeft in 2017 ook het "Online Commerce Surveillance" programma in het leven geroepen, een samenwerking met de FOD Economie, de FOD Financiën, het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten, en het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen. Het zal aanvankelijk fungeren als overlegplatform, om dan op termijn te evolueren naar een gemeenschappelijke aanpak om meer vat te krijgen op de e-commerce.

Gelet op de razendsnelle evoluties in deze sector, bekijkt DG Dier, Plant en Voeding momenteel hoe het een wetgevend kader kan uitwerken met meer mogelijkheden om op te treden tegen valsspelers.

OVERDRACHT BEGROTINGSFONDSEN

In 2017 besliste de minister van Landbouw om het integrale beheer van de drie begrotingsfondsen (het grondstoffen-, het planten- en het dierenfonds) onder te brengen bij DG Dier, Plant en Voeding. In het geval van het dieren- en plantenfonds gaat het om solidariteitsfondsen die gespijsd worden met jaarlijkse verplichte bijdragen van landbouwers. In ruil voor die jaarlijkse inbreng, kunnen ze rekenen op een financiële tegemoetkoming als hun bedrijf verliezen lijdt door bepaalde in de wet opgelijste dier- of plantenziekten. Het grondstoffenfonds daarentegen int retributies om bepaalde diensten te verlenen aan de betrokken sectoren (behandeling van notificatiedossiers voor voedingssupplementen of e-sigaretten, evaluatie van toelatingsaanvragen voor gewasbeschermingsmiddelen, afleveren van certificaten, ...).

DG Dier, Plant en Voeding staat sinds jaar en dag in voor alle beleidsmatige aspecten rond die drie fondsen, maar gaat zich nu ook bezighouden met het boekhoudkundige luik dat tot voor kort in handen was van het FAVV. Dit betekende heel wat extra werk in 2017 (opzetten van de nodige interne structuren, uitrol van de vereiste IT-tools) en ook voor 2018 ligt er nog werk op de plank.

De ganse operatie werd in twee stappen opgesplitst:

- Overheveling boekhoudkundig beheer plantenfonds en grondstoffenfonds: de voorbereidende werkzaamheden werden afgerond in 2017, sinds 1 januari 2018 worden beide fondsen integraal beheerd door DG Dier, Plant en Voeding.
- Overheveling boekhoudkundig beheer dierenfonds: de voorbereidingen zijn nog volop aan de gang. Door de technische complexiteit van dit fonds zal de overdracht pas op 1 januari 2019 volledig achter de rug zijn.

GEWASBESCHERMING

DG Dier, Plant en Voeding staat in voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen, toevoegingsstoffen, meststoffen en bodemverbeterende middelen in België. Daarnaast levert het DG toelatingen voor het gebruik en de verkoop van gewasbeschermingsmiddelen en toevoegingsstoffen (fytolicentie), stelt het maximale residulimieten voor gewasbeschermingsmiddelen in eetwaren op en verzorgt het de opmaak en coördinatie van het programma voor de reductie van pesticiden. Het DG beheert ook een drietalige website met info voor professionele gebruikers: **www.fytoweb.be**. Tot slot beoordeelt het Europese aanvraagdossiers voor werkzame stoffen.

EUROPESE EVALUATIE VAN WERKZAME STOFFEN

In de EU zijn gewasbeschermingsmiddelen sinds 1993 aan een dubbele toelatingsprocedure onderworpen. De eerste stap is de goedkeuring van de werkzame stof op Europees niveau.

EUROPESE GOEDKEURING VAN GLYFOSAAT MET VIJF JAAR VERLENGD

In maart 2015 stelde het Internationaal Agentschap voor Kankeronderzoek (IARC) van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) dat glyfosaat 'waarschijnlijk kankerverwekkend is voor de mens'. De Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) maakte haar eigen evaluatie van de bestaande studies en kwam in november van datzelfde jaar tot het besluit dat er geen aanwijzingen zijn dat glyfosaat een verhoogd risico op kanker oplevert. Die bewering maakte heel wat emoties los, met een stroom van beschuldigingen tot gevolg. Op 30 juni 2016 ging de Europese Commissie over tot een tijdelijke verlenging van de goedkeuring, bedoeld om het Europees Agentschap voor chemische stoffen (ECHA) de tijd te geven voor een evaluatie van alle bestaande studies. Op 15 maart 2017 bevestigde ECHA de conclusie van EFSA dat er geen reden is om glyfosaat in te delen als kankerverwekkende stof. Daarop bereikten de EU-lidstaten een nipte meerderheid om de goedkeuring van glyfosaat met vijf jaar te verlengen. Nu is het aan de afzonderlijke lidstaten om de nationale toelatingen van glyfosaathoudende gewasbeschermingsmiddelen te herzien in het licht van de EU-evaluatie. Dat zal in 2018 heel wat werk met zich meebrengen voor DG Dier, Plant en Voeding, want op Belgisch niveau gaat het om 42 dossiers.

Op **www.fytoweb.be** vindt u de laatste informatie over glyfosaat en een uitgebreide lijst met vragen en antwoorden over dit onderwerp.

IS GLYPHOSATE TOXIC TO HUMANS ?

Onder die titel organiseerde de Dienst Gewasbeschermingsmiddelen en Meststoffen op maandag 23 oktober een debat voor Belgische academici en toxicologen. Om de discussie te kaderen werd eerst een presentatie gegeven over de wettelijke context en een gedetailleerd overzicht van de evaluatie van het glyfosaatdossier. De aanwezigen gaven aan dat de presentaties heel nuttig en interessant waren en er duidelijk nood is aan meer neutrale communicatie over dergelijke gevoelige maar complexe onderwerpen.

EUROPESE EVALUATIE VAN WERKZAME STOFFEN VOOR GEWASBESCHERMING IN 2017

Belgische evaluatie van werkzame stoffen op Europees vlak	
Evaluatie nieuwe werkzame stof (DAR[1] en/of peer review)	0
Herevaluatie goedgekeurde werkzame stof (DAR en/of peer review)	5
Evaluatie bevestigende gegevens	1
Evaluatie van een alternatieve oorsprong van een goedgekeurde werkzame stof (als rapporteur)	2
Maximale residulimieten (MRL)	
Evaluatie van aanvraag tot vaststelling of wijziging van EU-MRL	9
Herziening van bestaande EU-MRL - evaluatie als rapporterende lidstaat	0
Herziening van bestaande EU-MRL - evaluatie als betrokken lidstaat	18
Evaluatie en aanpassing van bestaande toelating naar aanleiding van herziening EU-MRL	58 (waarvan 11 wijzigingen van aktes)

"Bij gevoelige dossiers laten we ons niet leiden door emoties, maar kiezen we resoluut voor een rationele, wetenschappelijk onderbouwde aanpak."

Herman Fontier
Celhoofd analyse, residuen en toxicologie

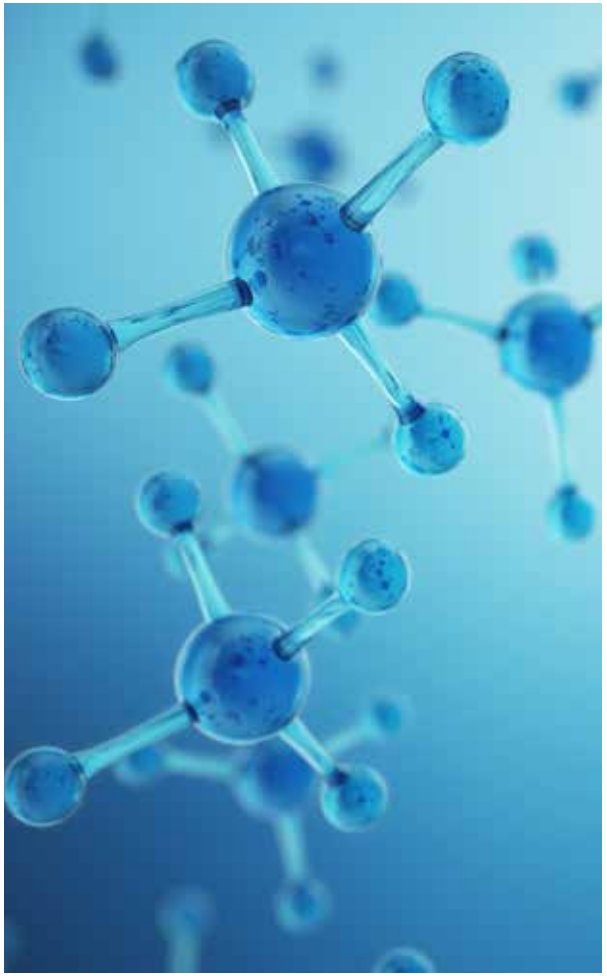

(1) Draft Assessment Report

TOELATING VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN OP DE BELGISCHE MARKT

Zodra een werkzame stof op Europees niveau is goedgekeurd, kunnen de lidstaten gewasbeschermingsmiddelen met deze stof toelaten.

DUIZENDSTE ERKENNINGSCOMITÉ

Op 25 april 2017 werd de duizendste vergadering gehouden van het Erkenningscomité voor bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik. Dat Comité is de officiële instantie in België die adviezen verstrekt over aanvragen tot toelating van gewasbeschermingsmiddelen. Het bestaat al sinds 1958 en is sindsdien gemiddeld zeventien keer per jaar samengekomen. Ook nu nog komt het maandelijks samen. In al die jaren werden duizenden aanvraagdossiers voor gewasbeschermingsmiddelen onderzocht en alle geldige toelatingen zijn terug te vinden op **www.fytoweb.be**.

Om dit jubileum te vieren, organiseerde DG Dier, Plant en Voeding op 19 juni 2017 een infodag over de werking van het Comité. Daarbij werd uitleg gegeven over:

- de samenstelling van het Erkenningscomité;
- de aanwezige competenties;
- de rol van het Comité als overlegplatform tussen federale en gewestelijke overheden;
- de verschillende toelatingsprocedures en de uiterst strenge en uitgebreide gegevensvereisten;
- de communicatiekant van het verhaal;
- de beoordeling van de effecten op leefmilieu en ecotoxicologie [2];
- de link met het Europese niveau, waar de werkzame stoffen worden beoordeeld en er voorwaarden voor de nationale toelatingen worden opgelegd.

RISICOBEPERKENDE MAATREGELEN

Gewasbeschermingsmiddelen zijn ontworpen om op een heel gerichte manier schadelijke organismen te bestrijden. Toch kunnen ze onbedoeld een negatieve impact op andere soorten hebben. DG Dier, Plant en Voeding nam ook in 2017 maatregelen om dit te voorkomen.

DRIFTREDUCERENDE MAATREGELEN [3]

Nieuwe driftreducerende materialen

Om te vermijden dat er restanten van gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater terechtkomen, worden bufferzones aangelegd langs waterlopen. Om die bufferzones te verkleinen, kan men driftreducerende maatregelen toepassen. Eén van de oplossingen is het gebruik van driftreducerende spuitdoppen. In 2017 besloot het Vlaams Gewest om op zijn grondgebied de verplichting op te leggen om gebruik te maken van driftreducerende maatregelen die een driftreductie opleveren van 50%. Een expert van DG Dier, Plant en Voeding heeft in 2017 deelgenomen aan de werkgroep die deze maatregel oplegde binnen de context van de geïntegreerde gewasbescherming in Vlaanderen. In onderling overleg werden er ook nieuwe materialen toegevoegd aan de gewestelijke lijst met goedgekeurde spuitdoppen. DG Dier, Plant en Voeding blijft verantwoordelijk voor de federale coördinatie van de classificatieaanvragen van driftreducerende materialen, zodat landbouwers kunnen beschikken over een uitgebreid gamma van oplossingen om de impact van gewasbeschermingsmiddelen op het oppervlaktewater te reduceren.

Update brochure "bescherming van niet tot de doelsoorten behorende geleedpotigen/insecten en niet doelwitplanten"

Gewasbeschermingsmiddelen kunnen ook nadelige effecten hebben op niet tot de doelsoorten behorende geleedpotigen/insecten [4] en niet-doelwitplanten [5] die zich buiten het te behandelen veld bevinden. Om ook deze organismen te beschermen kunnen sinds september 2015 bijkomende driftreducerende maatregelen worden opgelegd. In april 2017 heeft het DG Dier, Plant en Voeding de brochure voor de bescherming van niet tot de doelsoorten behorende geleedpotigen/insecten en niet doelwitplanten vernieuwd om meer duidelijkheid te brengen over de bestaande regels en maatregelen hieromtrent. Naast een korte samenvatting van de verschillende regels werd onder andere een uitgebreid stappenplan aan de brochure toegevoegd met uitleg over de correcte interpretatie van de maatregelen op het etiket.

(2) Wetenschappelijk onderzoek naar de invloed van verontreinigende stoffen op het ecosysteem.

(3) Maatregelen die ervoor zorgen dat er minder gewasbeschermingsmiddel terechtkomt buiten het doelgebied.

(4) Geleedpotigen (bv.: spinachtigen, duizendpoten, pissebedden,...) en insecten die rondom het perceel leven en waarvoor het gewasbeschermingsmiddel niet is bedoeld.

(5) Planten die rondom het perceel groeien en waarvoor het gewasbeschermingsmiddel niet is bedoeld.

SPECIFIEKE MAATREGELEN VOOR BIJEN

Nationale aanpak voor evaluatie risico's bijen

In 2016 had DG Dier, Plant en Voeding een Belgische aanpak uitgewerkt om de risico's van gewasbeschermingsmiddelen voor bijen te beoordelen. In 2017 werden er met de sector en met het Erkenningscomité gesprekken gevoerd over de concrete toepassing ervan en over de overgangsperiode.

Voorstel om het neonicotinoïdengebruik te beperken

Neonicotinoïden zijn insecticiden die lang achterblijven in het milieu en nefast zijn voor bijen. Naar aanleiding van een reeks conclusies van de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) over neonicotinoïden had DG Dier, Plant en Voeding in 2016 en 2017 een reeks maatregelen (gebruiksverbod voor en tijdens de bloeiperiode, driftreducerende maatregelen ...) voorgesteld om het gebruik van neonicotinoïden in België te beperken. Het DG had erop aangedrongen om die maatregelen ook Europees te implementeren, maar stuitte op het njet van de Europese Commissie. Toen EFSA in november 2016 met een nieuwe reeks conclusies op de proppen kwam, heeft de Europese Commissie zich daarop gebaseerd om in maart 2017 maatregelen voor te stellen die nog verder gaan dan het oorspronkelijke Belgische voorstel uit 2016. Het dossier ligt daarom stil op nationaal niveau, het is nu uitkijken naar de verdere evoluties op Europees vlak.

TOELATING VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN IN 2017

Nieuwe toelatingen	Door wederzijdse erkenning	23 toelatingen (waarvan 4 biopesticiden) 6 weigeringen
	Afgeleid van een bestaand product	73 toelatingen 0 weigeringen
	Zonaal (België als rapporterende lidstaat)	9 (waarvan 6 biopesticiden)
	Zonaal (België als betrokken lidstaat)	56 toelatingen (waarvan 9 biopesticiden) 9 weigeringen
Evaluatie van een alternatieve oorsprong van een werkzame stof in formuleringen op de Belgische markt		68
Verlenging van bestaande toelating		298
Significante wijziging van de samenstelling		19 toelatingen 1 weigering

Her-erkenning als gevolg van Europese goedkeuring werkzame stof	
België als rapporterende lidstaat	6
België geen rapporterende lidstaat	24
Onderzoek van toegang tot gegevens	0

Art. 43 Vernieuwing als gevolg van Europese goedkeuring werkzame stof	
België als rapporterende lidstaat	5
België geen rapporterende lidstaat	18

Vergunning voor parallelhandel	
Vergunningen	66
Weigeringen	9
Verlengingen	17

Andere aanvragen	
Uitbreiding of wijziging van de toelating op vraag van de landbouwsector	485
Toelating in noodsituaties (verordening 1107/2009, art. 53)	46
Machtiging voor proefproduct	266
Uitbreiding van GEP[6] - erkenning	3
Audit GEP	5

(6) Good Experimental Practices: kwaliteitsnorm voor werkzaamheidsproeven

FEDERAAL REDUCTIEPLAN VOOR PESTICIDEN

NIEUW REDUCTIEPROGRAMMA VOOR PESTICIDEN

Naar aanleiding van de groeiende onrust over het gebruik van pesticiden, ontstond in 2005 het federaal reductieplan voor pesticiden (FRPP). Dat plan is sinds 2013 gekoppeld aan drie gewestelijke programma's die samen het NAPAN (Nationaal Actie Plan d'Action national) vormen. Het NAPAN wordt gecoördineerd door DG Dier, Plant en Voeding en omvat verschillende opeenvolgende programma's. Het eerste liep van 2005 tot 2012, het tweede ging van start in 2013 en loopt weldra ten einde.

Binnenkort komt er een derde reductieprogramma voor de periode 2018-2022. In 2017 vond alvast een grootscheepse openbare bevraging plaats. Door intense samenwerking met de gewesten werd bekomen dat deze openbare bevraging gelijktijdig en via éénzelfde loket verliep. Niet alleen de gewesten en de stakeholders, maar ook gewone burgers konden daarbij feedback geven. In totaal kwamen er 2981 opmerkingen binnen van 952 personen. Op basis daarvan werd de ontwerptekst aangepast om vervolgens te worden goedgekeurd door de Ministerraad.

napan pesticide

Nationaal
Actie
Plan
d'Action
National

"Alle dingen zijn vergif en niets is zonder gif. De dosis bepaalt de giftigheid (Paracelsus)."

Vincent Van Bol
Coördinator van het Nationaal Plan voor de Reductie van Pesticiden

INFORMATIE OVER PESTICIDEN EN HUN ALTERNATIEVEN IN ALLE VERKOOPPUNTEN

De consument moet voldoende geïnformeerd worden om een goede keuze te kunnen maken: pesticiden of niet? Handelaars moeten sinds 2016 minstens twee affiches in de pesticidenafdeling of -rayon hangen:

- een affiche met alternatieven voor pesticiden waarop de handelaar zelf aankruist welke van die producten en/of materialen hij aanbiedt;
- een affiche met tips voor een duurzame bestrijding van plagen en ziekten in huis en in de tuin.

Bovendien moet er in elk verkooppunt een fytolicentiehouder aanwezig zijn om objectieve info te verstrekken aan de klant. De consument kan daarvoor ook terecht bij Phytofar (Belgische Vereniging van de Industrie van Gewasbeschermingsmiddelen) op het gratis nummer 0800 62 604.

Sinds 2017 wordt er toegezien op de naleving van die verplichtingen. Bovendien kwamen er bijkomende instructies voor distributeurs (lettergrootte, zichtbaarheid ...).

Aanbevelingen voor een doordachte bestrijding

- **Vóór het gebruik**
  - Ik ben zeker van de diagnose: ik ken de aanleiding en de wegens van het probleem (indien nodig vraag ik het advies van een expert).
  - Ik geef de voorkeur aan mechanische of biologische methoden.
  - Ik koop enkel het pesticide dat aan mijn situatie is aangepast in een gepaste hoeveelheid. Ik doe indien nodig een beroep op een gecertificeerd adviseur beschikbaar in de winkel of het callcenter, ofwel kijk ik naar de website...
  - Ik neem de tijd om het etiket te lezen en te begrijpen (indien nodig vraag ik het advies en de aanwijzingen van een expert).
  - Ik zorg voor een gepast toepassingsmedium dat goed is afgesteld en in goede staat van werking verkeert.
- **Tijdens het gebruik**
  - Ik gebruik de dosis die op het etiket wordt aanbevolen, niet méér.
  - Naast het verbod aangeduid op het etiket, pas ik geen gewasbeschermingsmiddelen toe langs waterlopen en ook niet op alle oppervlakken (klinkers, grind, enz.) die ermee verbonden zijn, onder meer door riolen.
  - Ik neem de veiligheid in acht : ik draag gepaste kledij en handschoenen of de aanbevolen beschermingsuitrusting. Ik rook, drink of eet niet tijdens het gebruik van de pesticiden.
  - Ik sproei enkel wanneer de weersomstandigheden gunstig zijn : niet te warm, niet te droog, niet te veel wind en geen dreigende regenbuien wanneer de pesticiden buiten worden gebruikt.
  - Ik zorg ervoor geen pesticiden te gebruiken in het bijzijn van andere personen, in het bijzonder kinderen.
- **Na het gebruik**
  - Ik was zorgvuldig mijn handen en reinig de beschermingsuitrusting, vooral de handschoenen.
  - Ik respecteer de wachttijd die op het etiket is vermeld. Ik let op kinderen en huisdieren. In de moestuin eerbiedig ik de wachttijd voor de oogst.
  - Ik zorg ervoor de behandelde oppervlakken te reinigen of kamers te verluchten wanneer de pesticiden binnen werden gebruikt.
  - Ik bewaar de pesticiden in hun originele verpakking in een droog, verlucht lokaal, en beschermd tegen de hitte en de vorst, ver van voedingswaren en buiten het bereik van kinderen.
  - Ik breng de niet-gebruikte resten van de producten en de lege verpakkingen naar het containerpark of naar een inzamelpunt voor gevaarlijk chemisch afval. Ik gooi ze niet in de vuilnisbak of in de riool!
- **En uiteraard**
  - Ik hou het nummer van het Antigifcentrum bij de hand: 070/245.245
  - Ik hou het noodnummer bij de hand: 112
  - Call Center: **02 524 97 97**

Nationaal actie plan pesticiden (NAPAN)

Vlaamse overheid · Wallonie · Région de Bruxelles-Capitale Brussels Hoofdstedelijk Gewest · Fédération Wallonie-Bruxelles · .be

ALTERNATIEVE BESTRIJDINGSMIDDELEN VAN ONGEWENSTE PLANTEN EN DIEREN IN DE TUIN

Doelorganismen	Bestrijdingsmiddelen	Preventieve (P) of curatieve (C) methode	Beschikbaar in de winkel
ONGEWENSTE PLANTEN (paardenbloemen, distels, ...)	• **Bodembedekking**		
	– Organisch strooisel /mulch	P	☐
	– Minerale mulch	P	☐
	– Zeilen en doeken	P	☐
	– Bodembedekkers	P	☐
	• **Alternatieve onkruidverdelging**		
	– Thermisch (stomen, hete lucht, ...)	C	☐
	– Manueel gereedschap (schoffel, hak, ...)	C	☐
	– Mechanisch gereedschap (borstels, eg, ...)	C	☐
	• **Conventionele onkruidverdelging**		
	– Biopesticide	C	☐
INSECTEN EN MIJTACHTIGEN (bladluizen, rupsen, ...)	– Vallen (lijm, feromonen, ...)	P en C	☐
	– Gaas / netten	P	☐
	– Nuttige organismen (insecten, mijten, nematoden, micro-organismen, ...)	P en C	☐
	– Biopesticide	C	☐
KNAAGDIEREN EN KLEINE GRAVENDE DIEREN (woelmuizen, mollen, ...)	– Beschermingsgaas	P	☐
	– Mechanische vallen	P en C	☐
	– Geurbollen	P	☐
	– Toestel dat trillingen of ultrasone tonen produceert	P en C	☐
NAAKTSLAKKEN	– Vallen	C	☐
	– Slakkenwerende barrières / substraat	P en C	☐
	– Nuttige organismen (nematoden)	C	☐
	– Biopesticide	C	☐
ZIEKTES (meeldauw, oidium, ...)	– Resistente / sterke planten	P	☐
	– Nuttige organismen (micro-organismen)	P	☐
	– Biopesticide	C	☐

Nationaal actie plan pesticiden (NAPAN)

Vlaamse overheid · Wallonie · Région de Bruxelles-Capitale / Brussels Hoofdstedelijk Gewest · Fédération Wallonie-Bruxelles · .be

MASSALE VERSPREIDING BROCHURE "PESTICIDEN IN JE HUIS OF TUIN?"

De populaire brochure "Pesticiden in je huis of tuin?" werd grondig herwerkt in 2016. DG Dier, Plant en Voeding sloeg daarvoor de handen in elkaar met DG Leefmilieu. Resultaat? Een handige gids vol praktische tips om op een duurzame manier plagen, ziekten en ongemakken zoals muggen, slakken of onkruid te bestrijden. De brochure werd in 2017 in grote oplage verspreid in tuincentra en is nu ook in het Duits beschikbaar.

TOEKENNING VAN FYTOLICENTIES

Sinds 25 november 2015 is iedere professionele gebruiker, verdeler of voorlichter van gewasbeschermingsmiddelen verplicht om een fytolicentie te behalen. DG Dier, Plant en Voeding heeft al zo'n 76 000 fytolicenties uitgereikt.

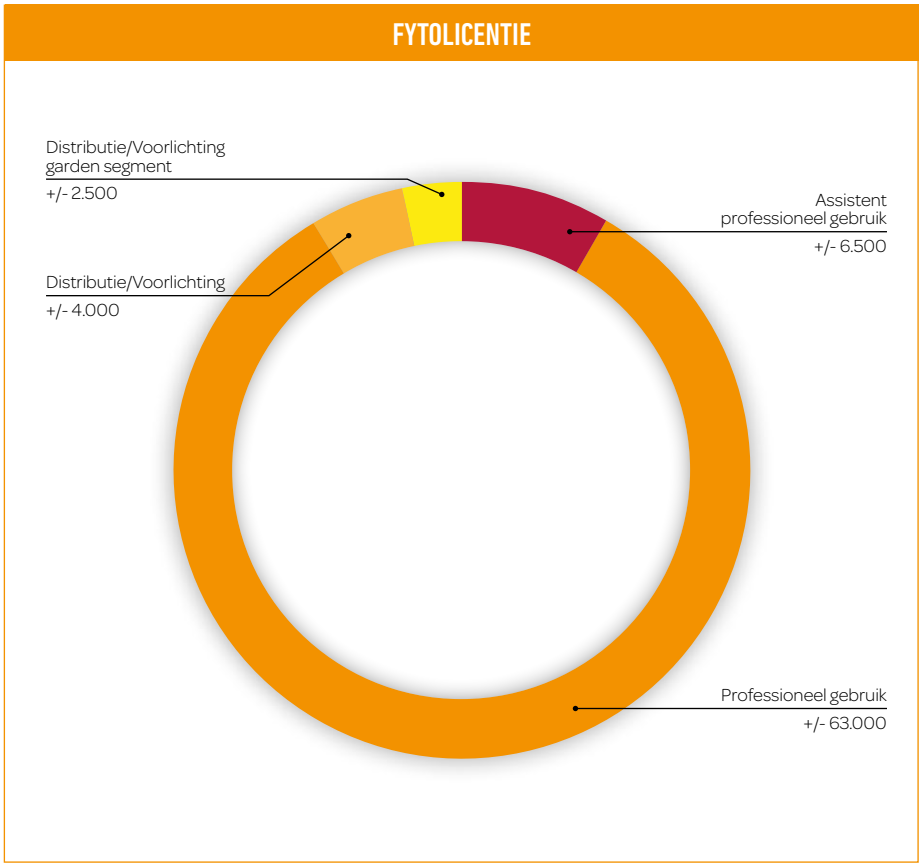

MESTSTOFFEN

Meststoffen, bodemverbeterende middelen, teeltsubstraten en zuiveringsslib worden gebruikt om de kwaliteit van de bodem en de plantenteelt te verbeteren. In België zijn de bevoegdheden voor deze producten verdeeld over de federale en regionale overheden. DG Dier, Plant en Voeding stelt productnormen op en beoordeelt de veiligheid van meststoffen.

VOORBEREIDING EUROPESE VERORDENING VOOR BEMESTINGSPRODUCTEN

Al in 2016 was er sprake van een nieuwe Europese basisverordening voor meststoffen, bodemverbeteraars, teeltsubstraten en biostimulanten. Bedrijven die in verschillende landen een nieuw product op de markt willen brengen, moeten in de toekomst niet langer een toelating vragen in elk land afzonderlijk, maar kunnen dat meteen doen voor de hele Europese Unie. De voorbereidende werkzaamheden liepen voort in 2017. Tot nog toe vonden er zo'n 25 vergaderingen plaats op Europees niveau. Parallel daarmee zorgde DG Dier, Plant en Voeding voor de coördinatie van het Belgische standpunt. Daarbij probeerde het om alle betrokken actoren (zowel de federale overheden als de gewesten) op dezelfde lijn te krijgen. Het op de markt brengen van bemestingsproducten is namelijk een federale materie, maar de erin verwerkte afvalstoffen vallen onder de bevoegdheid van de gewesten. Eind 2017 heeft de Raad van de Europese Unie een eerste ontwerptekst goedgekeurd die vanaf januari 2018 verder zal worden besproken tussen de Europese Commissie, de Raad en het Europees Parlement.

STEEDS MEER EXTERNE GEBRUIKERS VAN DE PANAMA-WEBAPPLICATIE

DG Dier, Plant en Voeding maakt al sinds 2016 gebruik van het PANAMA-platform, een online applicatie om toelatingsaanvragen voor meststoffen in te dienen en te beheren. Maar sinds 2017 wordt PANAMA ook gebruikt door externe partijen om toelatingen aan te vragen. De applicatie wordt voorlopig alleen gebruikt voor de goedkeuring van bemestingsproducten, maar het gebruik ervan zal later uitgebreid worden met gewasbeschermingsmiddelen.

ONTHEFFINGEN EN TOELATINGEN VAN MESTSTOFFEN IN 2017

Nieuwe ontheffingen en toelatingen	84
Verlengingen	91
Totaal	175

PLANTENGEZONDHEID

DG Dier, Plant en Voeding stelt de nationale wetgeving rond plantengezondheid op, verzamelt informatie over schadelijke organismen in België en werkt samen met het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) aan maatregelen om deze te bestrijden of in te dijken. Voorkomen dat een schadelijk organisme ons land binnenkomt, is en blijft hierbij de belangrijkste doelstelling. Daarnaast werkt het DG mee aan de Europese regelgeving, die als basis voor onze nationale wetgeving dient, en vertegenwoordigt het ons land in diverse internationale organisaties die de plantengezondheid bewaken en promoten.

NIEUWE PLANTENGEZONDHEIDSWET

HUIDIGE EUROPESE RICHTLIJN ACHTERHAALD

De huidige richtlijn 2000/29/EG inzake plantengezondheid[1] tracht in de eerste plaats te voorkomen dat uitheemse plaagorganismen de Europese Unie binnenkomen en zich daar verder verspreiden. Maar dat opzet lijkt alsmaar minder te lukken: door de toegenomen mondialisering van de handel komen er alsmaar meer nieuwe plaagorganismen en plantenziekten binnen in Europa.

2016: PUBLICATIE VAN DE NIEUWE EUROPESE KADERVERORDENING[2]

Het wordt dus hoog tijd om de oude EU-richtlijn te vervangen door een regelgeving die beter afgestemd is op de noden van vandaag. Daarom werd er in 2016 alvast een nieuwe kaderverordening gepubliceerd die het Europese grondgebied beter moet beschermen en meer uniformiteit moet brengen tussen de lidstaten.

Belangrijkste nieuwigheden:

- Strengere, geharmoniseerde regels voor de invoer van planten en plantaardig materiaal;
- Nieuwe indeling voor plaagorganismen;
- Meer middelen voor de bescherming van de plantengezondheid;
- Bewustmaking van het grote publiek over het belang van plantengezondheid.

INWERKINGTREDING VOORZIEN IN 2019

De nieuwe verordening treedt pas in werking op 14 december 2019. Die datum lijkt nog ver weg, maar tegen dan moet alle tertiaire of afgeleide wetgeving (gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen) klaar zijn.

De concrete uitwerking van de tertiaire wetgeving gebeurt op het niveau van de Europese Commissie die daarvoor de inbreng nodig heeft van de regionale plantenbeschermingsorganisaties en van de afzonderlijke lidstaten. DG Dier, Plant en Voeding was in 2017 nauw betrokken bij de voorbereidende werkzaamheden en dat zal ook zo zijn in 2018.

Daarnaast heeft België binnen de Interministeriële Conferentie voor het Landbouwbeleid een permanente werkgroep opgericht om op Belgisch niveau alle neuzen in dezelfde richting te krijgen. De nieuwe regelgeving is immers een zaak die zowel de gewesten als de federale overheden aanbelangt en het komt erop aan om klaar te zijn tegen 2019.

DEELNAME AAN WERKGROEP "UITZONDERING PC[3]-PLICHT" EN "HIGH RISK"

DG Dier, Plant en Voeding nam in 2017 deel aan de Commissiewerkgroep "uitzondering PC-plicht" en "High risk" ter voorbereiding van de inwerkingtreding van de nieuwe plantengezondheidsverordening.

Dat nieuwe wettelijke kader schrijft voor dat alle voor invoer bestemde planten een fytosanitair certificaat of gezondheidsbewijs moeten hebben. Als uit risicoanalyse of ervaring blijkt dat bepaalde stromen geen gevaar opleveren, dan kan er een uitzondering toegestaan worden.

De verordening 2016/2031 voert ook de nieuwe begrippen 'plant met een hoog risico', 'plantaardig product met een hoog risico' en 'ander materiaal met een hoog risico' in. Dat zijn planten en plantaardige producten waarover nog maar weinig fytosanitaire gegevens beschikbaar zijn en die volgens een eerste inschatting een onaanvaardbaar risico voor de EU vormen. In eerste instantie zal de invoer ervan verboden zijn. Een uitgebreide evaluatie moet later aantonen of ze definitief uitgesloten worden of mits voorwaarden toch mogen worden ingevoerd. In het beste geval vormen ze toch geen risico en moeten ze zelfs niet worden gereglementeerd.

In 2017 dienden de lidstaten voorstellen in bij de Europese Commissie voor zowel uitzonderingen op de PC-plicht als voor een lijst met hoogrisicoplanten en plantaardige producten. Voor België werd voor de hoogrisicoplanten ook advies gevraagd aan het Wetenschappelijk comité van het FAVV.

SCHADELIJKE ORGANISMEN

AANPASSING VAN EUROPESE RICHTLIJN 2000/29/EG

Om de invoer en verspreiding van schadelijke organismen voor onze planten en plantaardige producten tegen te gaan, hanteert de EU beschermende maatregelen. In 2017 is de uitvoeringsrichtlijn 2000/29/EG hiervoor tweemaal aangepast. In de eerste aanpassing (EU) 2017/1279 zijn concreet de verschillende bijlagen met quarantaineorganismen en de bijbehorende eisen gewijzigd. Bij de tweede wijziging, (EU) 2017/1920, werd ingespeeld op een evolutie in de aardappelsector, met name het gebruik van aardappelzaad waarvoor de specifieke eisen aangepast moesten worden. Beide aanpassingen werden intussen omgezet in Belgisch recht.

Op nationaal niveau heeft het DG, in overleg met het FAVV, stappen ondernomen om de fytosanitaire wetgeving aan de Europese regelgeving aan te passen. Vanaf 01/01/2018 gelden de nieuwe voorwaarden gelinkt aan de herziening van de lijsten met quarantaineorganismen en vanaf 01/04/2018 de eisen voor aardappelzaad.

(1) Richtlijn 2000/29/EG van de Raad van 8 mei 2000 betreffende de beschermende maatregelen tegen het binnenbrengen en de verspreiding in de Gemeenschap van voor planten en voor plantaardige producten schadelijke organismen

(2) Verordening (EU) 2016/2031 van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 2016 betreffende beschermende maatregelen tegen plaagorganismen bij planten

(3) PC = phytosanitary certificate of fytosanitair certificaat

NIEUWE QUARANTAINEORGANISMEN

© EPPO Global Database

Bactericera cockerelli (aardappel- en tomaten bladvlo): schadelijk insect dat een zeer efficiënte overdrager is van de pathogeen Candidatus Liberibacter solanacearum die bij aardappels de zebrachipziekte veroorzaakt.

© EPPO Global Database

Keiferia lycopersicella (tomaat pinworm): mot waarvan de larven de bladeren aantasten van tomaten of van verwante soorten zoals aubergine of aardappel. De larven kunnen ook in de (tomaat) vrucht zelf boren.

© Oliver Nolte

Saperda candida (rondhoofdige appelboomboorder): boktor die een bedreiging vormt voor houtachtige soorten van de familie van de Rosaceae waartoe onder meer appel-, peer-, kers- en pruimenbomen behoren.

© EPPO Global Database

Thaumatotibia leucotreta (Afrikaanse fruitmot): polyfage mot die verschillende soorten treft, waaronder paprika/pepers, citrus, granaatappel en perzik/nectarine.

ANDERE BELANGRIJKE WIJZIGINGEN

Voor het **aardappelspoelknolviroïde (PSTVd)** werd, gezien de aanwezigheid in sommige sierplanten, de reglementering dan weer beperkt tot planten voor opplant van tomaat en hybriden, paprika's, pepers en aardappel. Voor een aantal organismen die citrus treffen, waaronder **citruskanker en CBS** (citrus black spot) werden de eisen aangescherpt in functie van risicoanalyses van het EFSA. De derde landen moeten nu ook zelf de Europese Commissie informeren over de evolutie van de ziekte op hun grondgebied en toegepaste behandelingen. In het kader van deze nieuwe eisen werd ook gewerkt aan een reglementering voor het invoeren van citrusvruchten in de EU enkel voor verwerkingsdoeleinden.

NOODMAATREGELEN TEGEN XYLELLA FASTIDIOSA

Naast permanente wetgeving zijn er voor belangrijke risico's noodmaatregelen genomen of herzien. De voornaamste hierbij is de bacterie *Xylella fastidiosa*, waarvan het besmet gebied in de EU verder toenam met vaststellingen op de Balearen, onder meer op druiven en later in 2017 op het vasteland van Spanje op amandelbomen (regio van Alicante).

TRANSVERSALE EN INTERNATIONALE SAMENWERKING

EUROPEAN AND MEDITERRANEAN PLANT PROTECTION ORGANIZATION (EPPO)

Uitbreiding eppo global database

De EPPO global database is een uitgebreide gegevensbank met informatie over ziekten en plaagorganismen. In 2017 heeft EPPO de beschikbare informatie in de database verder aangevuld, onder meer met informatie uit de tomatenstudie en het EU project DROPSA over plagen op bepaalde vruchten. DG Dier, Plant en Voeding kijkt de beschikbare informatie voor ons land na. Wat België betreft, zijn er momenteel voor 396 organismen gegevens beschikbaar.

56ste eppo-panel voor fytosanitaire maatregelen

Op 9, 10 en 11 oktober 2017 organiseerden DG Dier, Plant en Voeding en EPPO het 56e panel voor fytosanitaire maatregelen in Brussel. Daarbij werd voortgewerkt aan:

- Richtsnoeren voor de grootte van bufferzones die ingesteld worden om een plaag uit te roeien of in te perken;
- Richtsnoeren voor communicatie tussen plantengezondheidslaboratoria en risicobeheerders;
- Nazicht van EPPO's alarmlijst van schadelijke organismen en bespreking van recente pestrisicoanalyses;
- Het DROPSA-project;
- De oplijsting van RNQP's[4] in opdracht van de Europese Commissie (zie verder).

Verder werd ook gesproken over de verbetering van de communicatie tussen het plantengezondheidsbeleid en de nationale en gewestelijke diensten die bevoegd zijn voor gewasbeschermingsmiddelen.

Tot slot kwamen externe experten toelichting geven over:

- Het TRACES-systeem (online platform voor realtime monitoring van importbewegingen van planten binnen de Europese Unie);
- Fytosanitaire maatregelen tegen schorskevers en ambrosiakevers.

Oplijsting van gereguleerde niet-quarantaineorganismen

In opdracht van de Europese Commissie is EPPO druk bezig met het oplijsten van RNQP's . Alle Europese lidstaten moesten daarvoor een vragenlijst invullen. DG Dier, Plant en Voeding coördineerde daarbij de Belgische inbreng (afkomstig van de FOD zelf, het FAVV en de gewesten). In 2017 kwamen verschillende EPPO-expertenwerkgroepen samen om de verzamelde gegevens onder de loep te nemen. Begin 2018 zal EPPO de resultaten ervan doorgeven aan de Europese Commissie die ze zal bespreken met de lidstaten, om er zich vervolgens op te baseren bij de opmaak van de tertiaire wetgeving over plantengezondheid.

INTERNATIONAL PLANT PROTECTION CONVENTION (IPCC)

De International Plant Protection Convention is een internationaal verdrag op het gebied van plantengezondheid dat in 1952 werd aangenomen door de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties. Het gaat om een wereldwijd samenwerkingskader, bedoeld om planten en plantaardige materialen tegen plagen te beschermen.

Twaalfde commissie voor fytosanitaire maatregelen

In 2017 vond de twaalfde commissie voor fytosanitaire maatregelen plaats, dat is zowat het hoogste bestuursorgaan van de IPPC. Ter voorbereiding daarvan werden de Europese standpunten gecoördineerd in een speciale werkgroep van de Europese Raad, die vier maal bijeenkwam in februari en maart 2017. Maar ook op het niveau van de regionale plantenbeschermingsorganisaties EPPO vond er voorbereidend overleg plaats.

De twaalfde commissie is zeer gunstig verlopen voor Europa. De volgende agendapunten kwamen aan bod:

- Oprichting van adviesgroep voor stakeholders en organisatie van een workshop voor stakeholders in 2020;
- Ontwikkeling en gedetailleerde uitwerking van bijkomende duurzame financieringsmechanismen voor de IPPC;
- Voorbereiding van het internationaal jaar van de plantengezondheid in 2020.

PLANTENFONDS

SOLIDARITEITSFONDS VOOR AARDAPPELPRODUCENTEN

Geen verplichte bijdragen in 2017

Net als vorig jaar hebben de aardappelproducenten in 2017 geen bijdrage (voor het referentiejaar 2016) moeten betalen, want het solidariteitsfonds heeft nog meer dan 1,5 miljoen euro in kas.

Geen uitbetalingen in 2017

Er waren in 2017 geen besmettingen van aardappelen met schadelijke organismen zodat het solidariteitsfonds geen vergoedingen moest uitbetalen.

Europese cofinanciering van vergoedingen

De termijnen voor de indiening van een vergoedingsaanvraag en voor de uitbetaling ervan door het solidariteitsfonds worden momenteel gelijkgeschakeld met de voorwaarden voor cofinanciering door de Europese Commissie. Concreet betekent dit dat aardappelproducenten in de toekomst nog maar vier maanden zullen hebben om een aanvraag in te dienen, en dat de uitbetalingstermijn ingekort wordt tot zes maanden. Deze wijzigingen zijn goedgekeurd door de Europese Commissie en zullen begin 2018 in werking treden, na hun publicatie in het Belgisch Staatsblad.

Inning van onbetaalde bijdragen

In 2017 werd voortgewerkt aan de terugvordering van onbetaalde bijdragen. 119 wanbetalers werden aangeschreven door een advocatenkantoor, 44% van de uitstaande sommen werd intussen al betaald. Voor de inning van de resterende bedragen werden er 56 dagvaardingen verstuurd. Wie geen gehoor gaf aan de waarschuwingen, aanmaningen en dagvaardingen, moest voor de vrederechter verschijnen. Het gaat om slechts 37 producenten die in totaal nog 7.743 euro verschuldigd zijn.

WERKGROEP SIERTEELT

De vertegenwoordigers van de sierteeltsector overwogen in 2016 de mogelijkheid om eventueel een eigen solidariteitsfonds op te richten naar het model van het aardappelfonds. Een speciaal opgerichte werkgroep kwam bijeen op 11 mei en 9 november 2017. Op de eerste vergadering werd uitleg gegeven over de werking van het Plantenfonds, het solidariteitsfonds voor aardappelproducenten en het Europees cofinancieringssysteem. Op de tweede werd bekeken hoe die principes kunnen worden aangepast op maat van de sierteeltsector. Bovendien kregen de vertegenwoordigers van de sector de kans om feedback te geven over de besprekingen met hun leden. Daarbij bleek dat de individuele leden opzien tegen de betaling van een jaarlijkse bijdrage. Toch zal de werkgroep nog bijeenkomen om andere mogelijke scenario's te bestuderen. In 2018 is er alvast een derde vergadering gepland.

"Neem nooit plantenstekken mee uit het buitenland want ganse oogsten kunnen daardoor vernietigd worden!"

Kristien Braeken
Attaché Plantenbescherming

(4) RNQP staat voor regulated non-quarantaine pests of gereguleerde niet quarantaine organismen. Dat zijn plagen met een belangrijke (economische) impact die vooral verspreid worden via besmet plantgoed. Vaak zijn ze al aanwezig in de EU en is inperking de enige mogelijkheid, o.a. door eisen voor plantgoed.

DIERENGEZONDHEID

DG Dier, Plant en Voeding waakt over de gezondheid van nutsdieren en gezelschapsdieren en legt de regels vast om diergeneeskunde uit te oefenen en diergeneesmiddelen toe te dienen.

DIERGENEESKUNDE

DG Dier, Plant en Voeding staat in voor de erkenning van nieuwe dierenartsen in België, en van dierenartsen uit de andere lidstaten van de Europese Unie en derde landen. Bovendien regelt en bewaakt het DG het gebruik van diergeneesmiddelen.

ERKENNING VAN DIERENARTSEN IN 2017

In 2017 heeft DG Dier, Plant en Voeding 262 nieuwe dierenartsen erkend, waarvan 160 Nederlandstalige en 102 Franstalige. Er zijn geen nieuwe diergeneeskundige rechtspersonen erkend.

Pas afgestudeerde dierenartsen leggen hun eed af bij DG Dier, Plant en Voeding.

VOORWAARDEN OM BEROEPSKWALIFICATIES VAN DIERENARTSEN UIT ANDERE LIDSTATEN TE ERKENNEN

In 2017 heeft het DG de tabel met equivalente EU-diploma's van dierenarts aangepast om deze in lijn te brengen met het gedelegeerd besluit (EU) 2016/790.

De wet op de uitoefening van de diergeneeskunde van 28 juni 1991 werd aangepast en aangevuld met een extra bepaling die een betere rechtsgrondslag biedt om de voorwaarden te bepalen voor vestiging en dienstverlening van dierenartsen in het bezit van een niet-Belgisch diploma.

DIERGENEESMIDDELEN

Antibioticaresistentie: alle hens aan dek!

Antibioticaresistentie door overmatig antibioticagebruik wordt erkend als een wereldwijd probleem, ook in de diergeneeskunde. Zeker het gebruik van kritische antibiotica[1] baart grote zorgen. Die antibiotica kunnen mensenlevens redden, maar als ze niet oordeelkundig gebruikt worden in de diergeneeskunde, neemt hun effect af, ook bij de mens.

België nam zich voor om:

- tegen 2020 het gebruik van kritische antibiotica met 75% te verminderen ten opzichte van 2011;
- tegen 2020 het algemene antibioticagebruik met 50% te verminderen ten opzichte van 2011;
- tegen 2020 het gebruik van gemedicineerde voeders met 50% te verminderen.

Om die doelstellingen te bereiken, werd in eerste instantie ingezet op communicatie en sensibilisering. Maar de daling verliep te langzaam. Redenen genoeg voor de wetgever om in te grijpen!

Nieuwe wetgeving op het gebruik van diergeneesmiddelen

In augustus 2016 werd er een nieuwe wetgeving[2] van kracht op het gebruik van geneesmiddelen bij voedselproducerende dieren. Sindsdien moet elk geneesmiddelengebruik slechts één keer worden geregistreerd bij de veehouder (only once-principe). Dat kan digitaal, maar ook op papier. De ingevoerde gegevens komen finaal terecht in de gegevensbank SANITEL-MED en worden louter gebruikt voor analysedoeleinden. Ze moeten duidelijkheid brengen over welke antibiotica er gebruikt worden bij welke (sub)categorie van voedselproducerende dieren. In eerste instantie zullen ze aangewend worden voor een benchmarking op nationaal niveau. Later (wanneer er een Europese wetgeving hierrond is) komt er ook een benchmarking op Europees niveau.

De nieuwe wetgeving legde bovendien een strikte voorwaarde op voor kritische antibiotica. Het gebruik daarvan is enkel nog toegestaan als de dierenarts met een antibiogram kan aantonen dat dit de laatste mogelijkheid is om het dier te behandelen.

Spectaculaire resultaten voor kritische antibiotica!

De nieuwe wetgeving bracht een heuse kentering teweeg voor kritische antibiotica. Alleen al in 2016 werd het gebruik ervan met 53,1 percent teruggedrongen op nog geen vijf maanden tijd. Het gebruik van zinkoxide voor de behandeling van jonge biggen met darmproblemen resulteerde in een sterk verminderd gebruik van colistine (-54,5 percent tussen 2012 en 2016).

Het lijkt er sterk op dat het zal lukken om het gebruik van kritische antibiotica met 75% te verminderen. De uitdaging zal erin bestaan om tegen 2020 het globale antibioticagebruik (kritische en andere antibiotica) te halveren. Tussen 2011 en 2016 werd die doelstelling al voor 20% gerealiseerd. Er is dus nog 30% te gaan.

Sensibilisering van dierenartsen en veehouders

Van oktober 2016 tot maart 2017 werden er roadshows ingericht om dierenartsen en veehouders te sensibiliseren over de nieuwe wetgeving en over de gevaren van antibioticaresistentie. In totaal verleende DG Dier, Plant en Voeding zijn medewerking aan vier opleidingen voor dierenartsen en vijftien infosessies voor veehouders.

(1) Fluoroquinolones en de cefalosporines van de 3de en de 4de generatie

(2) 21 juli 2016. - koninklijk besluit betreffende de voorwaarden voor het gebruik van geneesmiddelen door de dierenartsen en door de verantwoordelijken van de dieren (publicatie: 29-07-2016, inwerkingtreding: 08-08-2016)

Inspectiebezoek in het kader van antibioticaresistentie

In november 2017 bracht een multidisciplinair team van het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding (ECDC) een bezoek aan België om te informeren naar de stand van zaken in de strijd tegen antibioticaresistentie bij mens én dier. Er werd eerst gepolst naar de regelgeving en naar de geboekte resultaten, daarna vonden er terreinbezoeken plaats. Op een slotvergadering werd alvast een tipje van de sluier gelicht over de inhoud van een rapport met aanbevelingen die de Europese Commissie begin 2018 heeft overgemaakt aan België.

AMCRA als kenniscentrum voor antibioticagebruik en -resistentie bij dieren in België

Op 30 juni 2016 ondertekenden de ministers van landbouw en volksgezondheid het Convenant tussen de Federale overheid en alle betrokken sectorpartners betreffende de vermindering van het gebruik van antibiotica in de dierlijke sector. Daarin engageerde het Sanitair fonds zich om jaarlijks een budget vrij te maken ter ondersteuning van de datacollectie, -analyse en rapportering van het antibioticagebruik op bedrijfsniveau. Die middelen worden vanaf 2017 ter beschikking gesteld van AMCRA, dat daarin een centrale rol speelt. Eerst werd voorzien in de noodzakelijke wettelijke basis[3] en daarna ondertekenden de FOD Volksgezondheid en AMCRA een uitvoeringsconventie.

SANITAIR FONDS

Het Begrotingsfonds dierengezondheid, kortweg Sanitair Fonds, wordt gespijsd door verplichte bijdragen van veehouders. Wanneer zij in het kader van de bestrijding van dierenziekten verliezen lijden, dan kunnen die door het Fonds worden vergoed.

AANPASSING VERPLICHTE BIJDRAGEN

In 2017 werd de verplichte bijdrage in de varkenssector en de rundersector terug aangepast door middel van een wet diverse bepalingen .

In 2014, 2015 en 2016 werden de bijdragen van de varkenssector telkens op nul gesteld. Dat was voor de varkenssector een nuttige maatregel omdat de sector zich sinds 2014 in een economisch ongunstige situatie bevindt, onder meer door het Russische embargo. Op vraag van de sector werd beslist om de bijdragen in 2017 op 50% van het normale niveau te brengen. Zo blijft de strategische reserve van het Fonds (deelfonds varkenssector) gewaarborgd.

In 2014 en 2015 werden de bijdragen van de rundersector telkens verminderd met 57% en in 2016 met 47%. In 2017 werd de verplichte bijdrage van de rundersector terug op het normale 100% niveau gebracht.

VERDERE INNING VAN DE ACHTERSTALLEN

DG Dier, Plant en Voeding werkt samen met een advocatenkantoor om de achterstallige bijdragen aan het Fonds te innen. De in 2015 en 2016 ingezette procedures werden voortgezet in 2017. Sinds 2017 wordt het advocatenkantoor daarin bijgestaan door een deurwaarderskantoor dat desnoods overgaat tot inbeslagname. Op elk ogenblik blijft er echter ruimte voor onderhandeling met de betrokken veehouder.

DIERLIJKE SECTOREN

RUNDEREN EN KLEINE HERKAUWERS

Bewaking en bestrijding van tuberculose bij runderen

In afwachting van een volledig nieuwe wetgeving voor de bewaking en bestrijding van rundertuberculose, werd op vraag van de sector een mini-KB ontwikkeld om tegemoet te komen aan de vraag voor een snellere diagnostiek in geval van verdenking. Daarvoor zal gebruik gemaakt worden van een test op basis van DNA-sequentiebepaling in plaats van isolatie van de bacterie op celcultuur. De nieuwe test duurt hooguit enkele dagen. Het zal dus niet langer nodig zijn om een verdacht bedrijf wekenlang te blokkeren. Het mini-KB werd begin 2018 gepubliceerd.

In 2017 werd één geval van runderbrucellose vastgesteld (veroorzaakt door Brucella Suis). Daarnaast werden in totaal vijf gevallen van rundertuberculose opgespoord.

Gratis vaccins tegen blauwtong

Ook in 2017 werden bijkomende vaccins aangekocht om runderen in te enten tegen blauwtong (BTV4).

Infectieuze boviene rhinotracheïtis (IBR)

In 2017 werd voortgewerkt aan de implementatie van het stappenplan met maatregelen om op termijn de ziektevrije status I4 te bereiken.

Er werd beslist om een aantal van die maatregelen door te schuiven naar een latere datum in 2018. Dat zorgt ervoor dat de handelsactiviteiten binnen de landbouwsector niet al te zeer verstoord worden. Bovendien krijgen de veehouders daardoor meer tijd om een hoger statuut te verwerven.

Boviene virale diarree (BVD)

Sinds 20 oktober 2017 is het nieuw koninklijk besluit betreffende de bestrijding van boviene virale diarree (BVD) van kracht. Nieuw is dat BVD-dragers binnen de 45 dagen na het toekennen van een IPI-statuut naar het slachthuis moeten of moeten weggebracht worden voor euthanasie.

PLUIMVEE

In 2017 werd in de meeste EU-lidstaten hoogpathogene aviaire influenza vastgesteld. In België beperkte de uitbraak zich tot drie gevallen bij handelaars in pluimvee bestemd voor markten en tot elf gevallen bij particulieren verspreid over verschillende provincies.

PAARDEN

Steeds meer gebruikers van horseid

In 2017 werd 68 % van alle paardachtigen online geregistreerd via het digitale platform **www.horseid.be**. Dat is een stuk goedkoper en minder omslachtig dan de klassieke procedure op papier. In 2017 kwamen er 33 erkende identificeerders bij en werden er 19.791 nieuwe paardachtigen geregistreerd (13.235 dossiers zijn volledig in orde, de andere 6.556 zijn nog in behandeling).

GEZELSCHAPSDIEREN

Brochure "reizen met uw gezelschapsdier"

De brochure "Reizen met uw gezelschapsdier" werd grondig herwerkt in 2017. Ze verscheen in een oplage van 3000 exemplaren en is online beschikbaar op **www.health.belgium.be**. Ze werd massaal verspreid op de landbouwbeurs van Libramont die plaatsvond van vrijdag 28 juli tot en met maandag 31 juli 2017.

BIJEN

Nieuw KB ter bestrijding van varroase

In 2017 verscheen een nieuw koninklijk besluit[8] bedoeld om varroase verder in te perken. Die ziekte dook in de jaren 80 op en brengt enorme schade toe aan de bijenbestanden. Imkers kunnen zich voortaan vrijwillig laten begeleiden door een dierenarts. Om de vier jaar ondertekenen beide partijen een overeenkomst met concrete maatregelen die de imker gedurende de komende periode moet nemen. Die laatste mag voortaan een geneesmiddelenvoorraad inslaan voor de zomer- en de winterbehandeling (dus een reserve van maximaal 6 maanden). Daar staat tegenover dat hij/zij zich laat registreren bij het FAVV en dat hij/zij minimaal twee maal per jaar een infosessie bijwoont bij de dierenarts.

Instructiefilm "Controle van de varroase in Belgische bijenkasten: stand van zaken begin 2018"

In 2017 werd een film gerealiseerd waarvoor 25.000 euro was uitgetrokken. De film richt zich tot imkers en dierenartsen en belicht de verschillende aspecten van een correcte varroasemonitoring en –behandeling. DG Dier, Plant en Voeding gaf hiervoor de inhoudelijke input.

"Gezonde bijen: essentieel voor de imkers én voor de landbouw!"

Nadine Kollmorgen
Attaché Dierenarts Dierengezondheid en Dierlijke Producten

(3) 7 april 2017. - wet houdende diverse bepalingen inzake landbouw (publicatie : 08-05-2017, inwerkingtreding: 18-05-2017)

(4) 25 december 2017. - wet houdende diverse bepalingen inzake landbouw en bepaalde begrotingsfondsen (Publicatie: 29 december 2017)

(5) 18 september 2017 - koninklijk besluit betreffende de bestrijding van boviene virale diarree (publicatie: 2017-10-10)

(6) IPI = immunotolerant persistent geïnfecteerd

(7) Erkend dierenarts die een opleiding gevolgd heeft voor de identificatie van paardachtigen.

(8) 9 mei 2017. - koninklijk besluit betreffende de diergeneeskundige bedrijfsbegeleiding in het kader van de bestrijding van varroase (publicatie : 12-05-2017, inwerkingtreding : 22-05-2017)

DIERLIJKE BIJPRODUCTEN

BIJENWAS VOOR DE BIJENTEELT

In 2016 werd melding gemaakt van abnormale sterfte van het bijenbroed bij de Belgische imkers. Op basis van de beschikbare wetenschappelijke gegevens en de analyseresultaten kon de broedsterfte niet toegeschreven worden aan een bepaalde oorzaak. De sterfte kon te wijten zijn aan de slechte samenstelling van de bijenwas, de invloed van het weer, pesticiden- en detergentenresiduen, of aan een combinatie van deze factoren.

De broedsterfte was duidelijk waarneembaar door het ontstaan van een hagelschotpatroon. 'Hagelschot' komt voor wanneer meerdere cellen van een bijenwasraat niet gevuld zijn met bijenbroed (eitjes of larven). Dit is het beste zichtbaar wanneer de goede cellen door de werksterbijen verzegeld zijn met bijenwas nadat de koningin eitjes heeft gelegd in de cellen. Dan is een zogenaamd hagelschotpatroon te zien. Dit hagelschot kan diverse oorzaken hebben. Zo kan het gebeuren dat een koningin niet alle cellen heeft belegd met een eitje, bijvoorbeeld als er reeds voedsel in de cellen is opgeslagen door de werksterbijen of als het om een oude koningin gaat. In andere gevallen gaat het om cellen die door de werksterbijen werden opgeruimd omdat het broed is afgestorven als gevolg van koude, ziekten, besmettingen met mijten (varroa) of onzuivere bijenwas.

DG Dier, Plant en Voeding heeft in de lente van 2017 in samenwerking met het ILVO (Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek) een onafhankelijke veldproef opgezet, bij de start van het nieuwe bijenbroedseizoen, om na te gaan of de toevoeging van stearine (een mengsel van palmitinezuur en stearinezuur) aan bijenwas aan de basis lag van de broedsterfte.

In het eerste deel van de proef werden bijenwasraten in de bijenkasten gehangen op basis van goede bijenwas waaraan diverse percentages stearine werden toegevoegd (van 15 tot 40 %). Uit de resultaten blijkt dat de toevoeging van stearine een duidelijke negatieve impact heeft op de ontwikkeling van het bijenbroed. Gerelateerd tot de mortaliteit van het werksterbroed in de zuivere referentiewas bedroeg de gemiddelde sterfte bij de was met stearinetoevoeging minimum 49,0 % (bij 15 % stearine). De hoogste gemiddelde mortaliteit bedroeg 71,0 % (bij 35 % stearine). De resultaten tonen dus aan dat bijenwas met toegevoegde stearine (in de geteste percentages vanaf 15 %) niet geschikt is voor gebruik als grondstof voor de productie van waswafels voor de bijenteelt. Het studierapport is beschikbaar op de website van de FOD Volksgezondheid.

In het tweede deel van de veldproef werden ook drie loten bijenwasraten met stearine (in de handel in 2016) getest in de bijenkasten bij het ILVO. De vaststellingen waren gelijkaardig als in het eerste deel van de proef.

Daarmee werd aangetoond dat er een verband was tussen de toevoeging van stearine aan bijenwas en het afsterven van het bijenbroed.

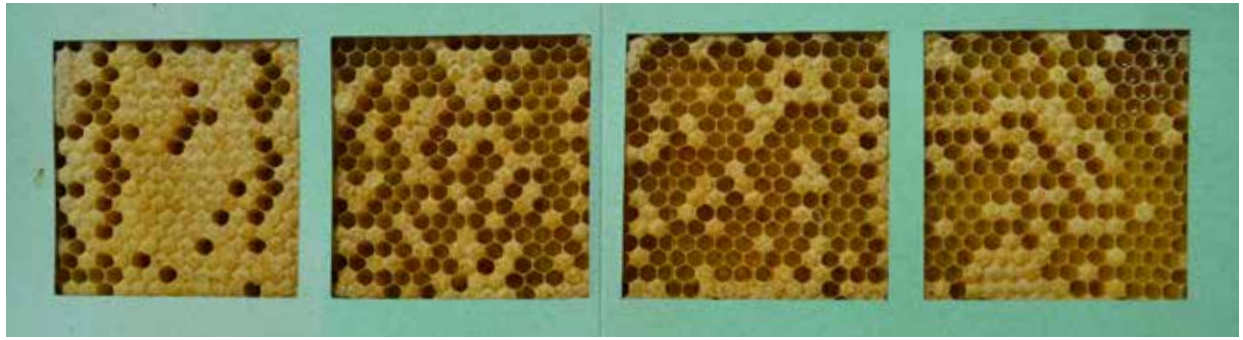

Zuivere bijenwasraat (eerste vakje) en bijenwasraat met een toenemend gehalte aan stearine (tweede tot vierde vakje). Elke gesloten cel bevat een levensvatbaar eitje of larve. De lege cellen zijn cellen waarin het eitje of de larve is afgestorven en werd verwijderd door de werksterbijen.

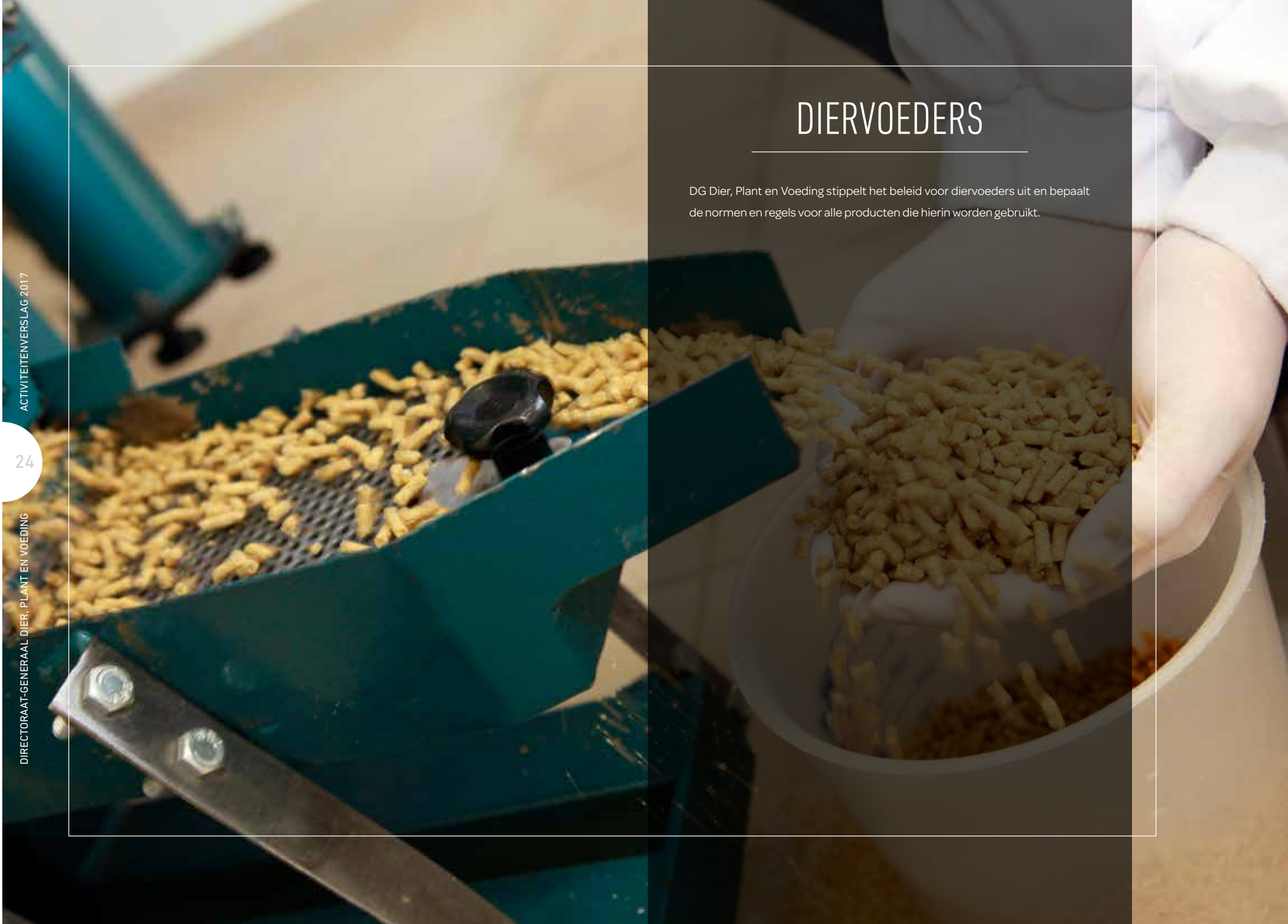

DIERVOEDERS

DG Dier, Plant en Voeding stippelt het beleid voor diervoeders uit en bepaalt de normen en regels voor alle producten die hierin worden gebruikt.

HERZIENING VAN DE LIJST MET TOEGELATEN ADDITIEVEN

De herziening van de additievenlijst is een doorlopend proces dat geregeld is op Europees niveau[1]. In 2017 sprak het Permanent Comité voor de Voedselketen en de Diergezondheid zich uit over 99 additievendossiers. 305 stoffen (waaronder 200 aromatische) werden goedgekeurd op basis van wetenschappelijk advies over de veiligheid en doeltreffendheid ervan. Tegelijk werden ook 182 toevoegingsmiddelen uit de handel genomen, in de meeste gevallen omdat er geen aanvraag voor vernieuwing van de toelating werd ingediend[2].

GEBRUIK VAN FORMALDEHYDE ALS TOEVOEGINGSMIDDEL BINNENKORT VERBODEN

Het kankerverwekkende formaldehyde (in sommige andere lidstaten gebruikt ter bestrijding van salmonella in diervoeders) betekent een te groot gezondheidsrisico voor de veehouders en de gebruikers van het product. Daarom werd op 19 december 2017 een maatregel goedgekeurd om het gebruik van die stof in diervoeders te verbieden. Dit is het resultaat van drie jaar overleg tussen de stakeholders, de lidstaten en de Europese Commissie, waaraan ook DG Dier, Plant en Voeding zijn steentje bijdroeg.

LEESBAARDER DIERVOEDERETIKETTEN

Goed nieuws voor de veehouders en houders van gezelschapsdieren: de etiketten van diervoeders zijn een stuk bondiger en leesbaarder geworden dankzij een nieuwe verordening die van kracht werd op 1 januari 2018[2].

DERDE UITGAVE VAN DE CATALOGUS VAN VOEDERMIDDELEN

De communautaire catalogus van voedermiddelen is een lijst van de courantste diervoederingrediënten, bedoeld om meer uniformiteit en transparantie te brengen in de etikettering van voedermiddelen en mengvoeders. Sinds 1 januari 2018 is de derde uitgave van de catalogus van voedermiddelen van toepassing[3]: zo'n 25% van de omschrijvingen werden verbeterd. Deze oefening gebeurde in nauw overleg met de betrokken stakeholderverenigingen.

GEMEDICINEERDE VOEDERS: NIEUWE EUROPESE VERORDENING OP KOMST

België speelt in Europa een toonaangevende rol als het gaat om veilige verwerkings- en distributietechnologieën voor gemedicineerde voeders. Als pleitbezorger van innoverende technologieën, was het één van de drijvende krachten achter het voorstel voor een nieuwe verordening rond gemedicineerde voeders, die in de plaats zal komen van de huidige Richtlijn 90/167/EEG[4]. Daarin werd rekening gehouden met enkele belangrijke technologische innovaties, denk maar aan het fijndoseertoestel, het elektronisch voorschrift van gemedicineerde voeders en de lage toleranties voor kruisbesmetting die al sinds enkele jaren toegepast worden in België. Na meer dan drie jaar van overleg werden de onderhandelingen op niveau van de Raad afgerond in december 2017. In 2018 moet de ontwerptekst nog goedgekeurd worden door het Europees Parlement en de Raad van Ministers.

"België staat vandaag aan de top als het aankomt op de veilige productie van gemedicineerde voeders, en dat zal zo blijven dankzij de opname van technologische vernieuwingen in de wetgeving."

Quentin Dumont de Chassart
Expert diervoeders

(1) Verordening (EG) nr. 1831/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 22 september 2003 betreffende toevoegingsmiddelen voor diervoeding.

(2) Verordening (EU) 2017/2279 van de Commissie van 11 december 2017 tot wijziging van de bijlagen II, IV, VI, VII en VIII bij Verordening (EG) nr. 767/2009 van het Europees Parlement en de Raad betreffende het in de handel brengen en het gebruik van diervoeders.

(3) Verordening (EU) 2017/1017 van de Commissie van 15 juni 2017 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 68/2013 betreffende de catalogus van voedermiddelen.

(4) Richtlijn 90/167/EEG van de Raad van 26 maart 1990 tot vaststelling van de voorwaarden voor de bereiding, het in de handel brengen en het gebruik van diervoeders met medicinale werking

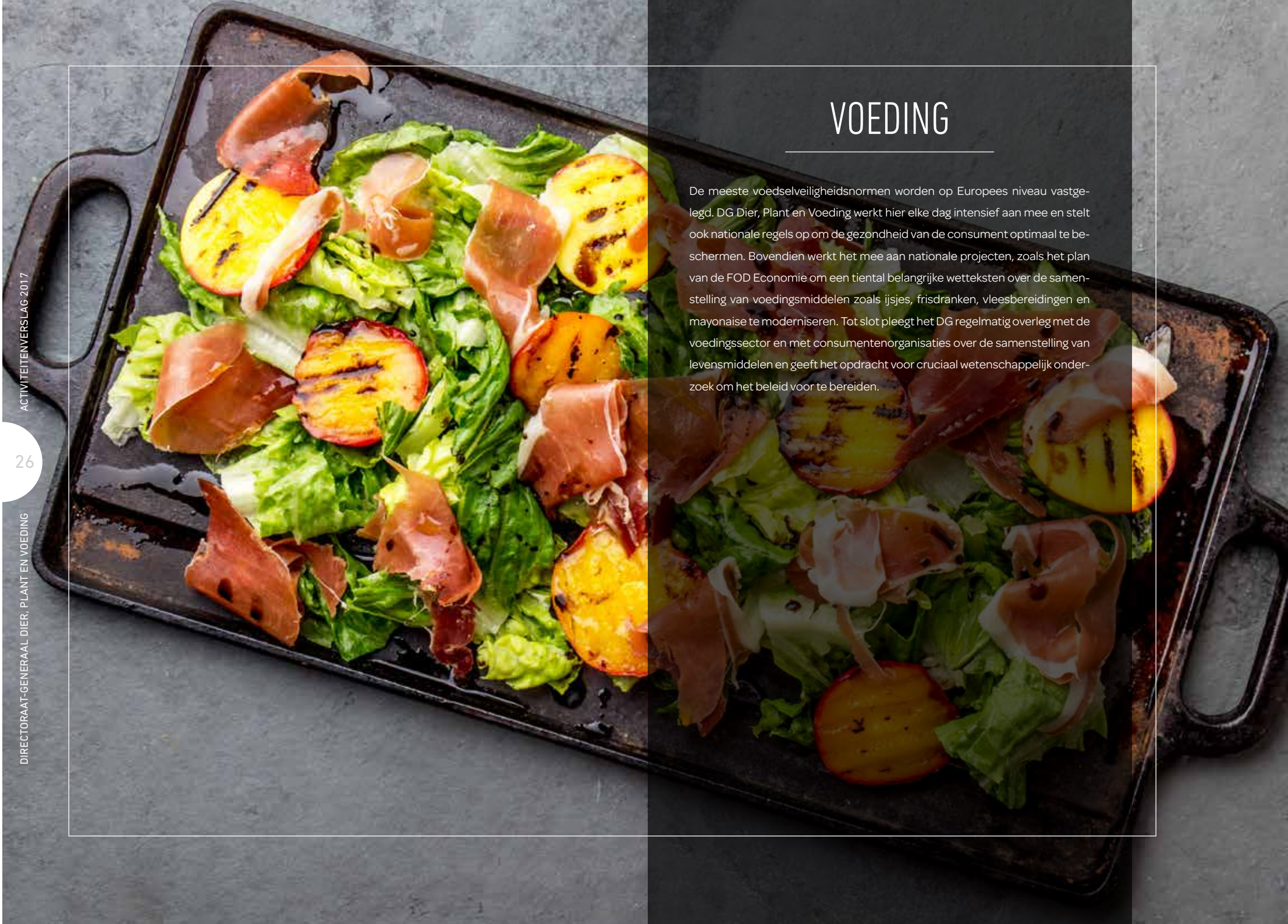

VOEDING

De meeste voedselveiligheidsnormen worden op Europees niveau vastgelegd. DG Dier, Plant en Voeding werkt hier elke dag intensief aan mee en stelt ook nationale regels op om de gezondheid van de consument optimaal te beschermen. Bovendien werkt het mee aan nationale projecten, zoals het plan van de FOD Economie om een tiental belangrijke wetteksten over de samenstelling van voedingsmiddelen zoals ijsjes, frisdranken, vleesbereidingen en mayonaise te moderniseren. Tot slot pleegt het DG regelmatig overleg met de voedingssector en met consumentenorganisaties over de samenstelling van levensmiddelen en geeft het opdracht voor cruciaal wetenschappelijk onderzoek om het beleid voor te bereiden.

ADDITIEVEN

FAQ over additieven

Eind 2017 werd er een FAQ over additieven voor de website afgewerkt. Een levensmiddelenadditief is een stof die met een bepaald doel aan een levensmiddel wordt toegevoegd, bijvoorbeeld een kleurstof, een conserveermiddel of een smaakversterker. Een additief wordt aangeduid met een E-nummer. De FAQ geeft toelichting over de Europese additievenwetgeving en geeft richtlijnen voor de juiste interpretatie ervan. De info is in de eerste plaats bedoeld voor het vereenvoudigen van het beantwoorden van vragen en voor controleurs, inspecteurs en voedingsproducenten.

Europese additievenwetgeving volop in beweging

DG Dier, Plant en Voeding is nauw betrokken bij de werkzaamheden betreffende de constant evoluerende Europese additievenwetgeving. De wijzigingen vloeien onder andere voort uit het Europese herbeoordelingsprogramma van additieven: zo kwam EFSA tot de conclusie dat calciumsorbaat (E203) te weinig veiligheidsgaranties biedt. Daarom werd er een Europese verordening gestemd om dit conserveermiddel volledig te verbieden.

Een ander soort wijziging van de reglementering heeft betrekking op nieuwe toelatingen: als een bedrijf een nieuw additief wil gebruiken in een voedingsmiddel, dan is er een uitgebreid dossier nodig met alles erop en eraan: wetenschappelijke analyses, toxiciteitsproeven enzovoort. Het additief kaliumpolyaspartaat werd in 2017 als E456 toegevoegd aan de lijst van toegelaten additieven (stabilisator van wijn).

Meestal gaat het bij wijzigingen van de additievenverordening om een bestaand additief waarvoor gevraagd werd om het te mogen gebruiken in een levensmiddelengroep waarin het nog niet toegelaten is. Zo werd er in 2017, om maar één voorbeeld te noemen, een beslissing genomen over een aanvraag om kaliumcarbonaat (E501) in combinatie met ascorbinezuur te gebruiken op geschilde, gesneden en geraspte groenten of fruit, om bruinkleuring en structuurverlies tijdens bewaring te vertragen. Zo kunnen de producten er langer dan een week goed uitzien. Het gebruik ervan werd toegelaten, maar enkel op voorverpakte waren, zodat de consument geïnformeerd wordt via de ingrediëntenlijst waarin de additieven opgesomd worden. Bij de toelatingsprocedure wordt immers niet alleen bekeken of het gebruik veilig is, maar ook of er wel een technische nood is voor het gebruik en of de consument niet misleid wordt. Een toelating is dus vaak beperkter dan wat gevraagd wordt.

CONTAMINANTEN

Contaminanten of verontreinigingen zijn stoffen die onbedoeld in onze voeding en drank aanwezig zijn of terechtkomen. Afhankelijk van de toxiciteit van de stof en de mate van blootstelling kunnen ze schadelijk voor onze gezondheid zijn.

Plantentoxines

Opgepast voor rauwe abrikozenpitten of bittere amandelen!

DG Dier, Plant en Voeding had de consument al in 2016 gewaarschuwd om geen rauwe abrikozenpitten, gemalen rauwe abrikozenpitten of bittere amandelen te eten. Bovendien heeft de Europese Commissie in 2017 een maximumgehalte van 20 microgram/kg opgelegd voor cyanide in hele of gemalen rauwe abrikozenpitten[1]. Dat betekent een de facto verbod op de verkoop ervan. Deze producten en hun afgeleiden bevatten namelijk te veel amygdalin, een stof die tijdens het eten wordt omgezet in het dodelijke cyanide.

Pyrrolizidinealkaloïden

De Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA) bracht in 2017 een geactualiseerd advies uit over pyrrolizidinealkaloïden die de lever aantasten en op lange termijn tot kanker kunnen leiden. Ze zijn vooral afkomstig van meegeoogst onkruid en worden aangetroffen in honing, thee, kruideninfusies en voedingssupplementen op basis van planten. Tijdens verder onderzoek werden nog meer gecontamineerde levensmiddelengroepen ontdekt. DG Dier, Plant en Voeding volgt de ontwikkelingen op de voet en financiert ook onderzoek. Zo konden we met kennis van zaken een Belgische positie innemen bij de Europese besprekingen voor wettelijke maximumlimieten en dragen we ons steentje bij aan de internationale kennis. Eén zaak is duidelijk: voedselproducenten hebben er alle belang bij om te vermijden dat er onkruid in hun producten terechtkomt!

Procescontaminanten

Acrylamide: nieuwe europese verordening

Op 19 juli 2017 stemden de lidstaten van de EU een nieuwe Europese verordening[2] om het acrymalidegehalte in levensmiddelen te verminderen. Acrylamide is een kankerverwekkende stof die ontstaat tijdens het branden, bakken of frituren bij hoge temperaturen van bepaalde voedingsmiddelen, zoals koffie, koffievervangers, chips, frietjes, koekjes, ontbijtgranen, toast en brood. Zelfs koekjes voor baby's bevatten acrylamide. De nieuwe verordening is van kracht sinds 11 april 2018. Ze geeft referentiewaarden en legt maatregelen op om het acrylamidegehalte in levensmiddelen te verminderen. De referentiewaarden zijn een "benchmark" voor preventiemaatregelen. Het zijn geen maximumlimieten die het onderscheid maken tussen legale en niet-legale levensmiddelen. Op uitdrukkelijke vraag van België en een aantal andere lidstaten en ook van belangenorganisaties en parlementsleden, werd de ontwikkeling van wettelijke maximumlimieten op de agenda gezet van Europese besprekingen in 2018.

(1) Verordening (EU) 2017/1237 van de Commissie van 7 juli 2017 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1881/2006 wat betreft het maximumgehalte aan waterstofcyanide in voor de eindgebruikers in de handel gebrachte onverwerkte hele, vermalen, gemalen, gekraakte of fijngehakte abrikozenpitten.

(2) Verordening (EU) 2017/2158 van de Commissie van 20 november 2017 tot vaststelling van risicobeperkende maatregelen en referentieniveaus voor de reductie van de acrylamidegehalten in levensmiddelen.

Glycidylesters: europese norm op komst

In september 2017 is een nieuwe Europese Verordening gestemd die maximumwaarden oplegt voor glycidylesters in plantaardige oliën en vetten en in (opvolg)zuigelingenvoeding. Glycidylesters zijn kankerverwekkende stoffen die ongewild ontstaan tijdens de raffinage van oliën en vetten. De voedingsindustrie heeft alvast geanticipeerd op de strengere normen door het glycidylestergehalte van haar producten te verlagen.

Bij de raffinage van oliën kunnen ongewild glycidylesters ontstaan.

WATERKWALITEIT IN DE VOEDINGSINDUSTRIE

In juli 2017 verscheen een koninklijk besluit over de kwaliteit van water bestemd voor menselijke consumptie[3]. Het gaat om een wijziging van een bestaand koninklijk besluit, bedoeld om richtlijn (EU) 2015/1787 om te zetten in Belgische wetgeving.

De wijzigingen betreffen enerzijds een update van de specificaties voor de analyse van de parameters. Anderzijds hebben ze betrekking op de minimale vereisten die moeten worden nageleefd om de kwaliteit van het water te controleren, dit wil zeggen de te analyseren parameters en de frequenties van de monsterneming.

Een greep uit de wijzigingen:

- Niet alleen de samenstelling van het water moet gecontroleerd worden, maar ook de doeltreffendheid van de preventiemaatregelen die ingevoerd worden vanaf de winning tot het punt van gebruik;
- De minimale vereisten kunnen voortaan aangepast worden op basis van een risicoanalyse die goedgekeurd wordt door de bevoegde overheid (FAVV), in het kader van de HACCP-procedures (Hazard Analysis and Critical Control Points);
- De frequenties van de monsternemingen en analyses worden verminderd voor kleine gebruikers;
- De frequenties van de monsternemingen en analyses worden niet meer reglementair vastgelegd voor water in flessen of verpakkingen, maar worden door de exploitanten van de voedingsmiddeleninrichtingen bepaald in het kader van hun zelfcontrole.

FLESSENWATER

DG Dier, Plant en Voeding ontving in 2017 vijf toelatingsaanvragen voor natuurlijk mineraalwater en bronwater in flessen. Daarvan werden er drie goedgekeurd in 2017, voor de andere twee is de procedure nog lopende.

VEREENVOUDIGING EN MODERNISERING VAN DE VOEDSELWETGEVING

De FOD Economie werkt aan een grootscheeps project voor de modernisering van de wetgeving over de benaming en samenstelling van een ganse reeks voedselproducten. Het project is bedoeld om overbodige of verouderde bepalingen te verwijderen uit de Belgische wetgeving, gelet op de recente evolutie van de Europese reglementering. DG Dier, Plant en Voeding verleent hieraan zijn medewerking om te waken over de gezondheid van de consument.

Het bekendste voorbeeld hiervan is de mayonaisewet, die al dateert van 2016. Maar ook in 2017 formuleerde het DG opmerkingen en adviezen over een viertal ontwerpteksten over cacao- en chocoladeproducten, etiketteringsvereisten, koffie en de benaming van visvangstproducten. Tegen het einde van deze legislatuur zullen er zo'n 45 wetgevingen gescreend worden om te kijken wat er geschrapt en gemoderniseerd moet worden.

CONTACTMATERIALEN

Begin juli trad een nieuw koninklijk besluit in werking over materialen en voorwerpen die in contact komen met voeding[4]. Het gaat om een aanpassing van een bestaande regelgeving die enkele definities toevoegt om duidelijk te maken wie al dan niet in het bezit moet zijn van een verklaring van overeenstemming[5]. In de praktijk betekent dit minder administratieve rompslomp voor de kleine handelaars.

ETIKETTERING

Q&A etikettering van levensmiddelen

Producenten zijn verplicht om een reeks vermeldingen te plaatsen op het etiket van voorverpakte levensmiddelen, waaronder de voedingswaarde. DG Dier, Plant en Voeding heeft in 2017 een vragen- en antwoordenlijst online gezet om de voedingsindustrie te helpen om de Europese wetgeving[6] correct te interpreteren en toe te passen.

Q&A voedings- en gezondheidsclaims

Voedingsclaims zoals light en vezelrijk zeggen iets positiefs over de samenstelling van een voedingsmiddel. Gezondheidsclaims zoals cholesterolverlagend prijzen een product aan op basis van vermeende gezondheidsvoordelen. Die claims mogen alleen gebruikt worden onder voorwaarden die vastgelegd zijn op Europees niveau[7]. DG Dier, Plant en Voeding heeft in 2017 een vragen- en antwoordenlijst online geplaatst waarin alles nog eens op een rijtje wordt gezet.

NOVEL FOODS

Nieuwe wetgeving voor novel foods

Novel foods zijn voedingsmiddelen en –ingrediënten die vóór mei 1997 amper of helemaal niet geconsumeerd werden in de Europese Unie. Denk maar aan krekels, chiazaad, voeding met nano-ingrediënten enzovoort. Alle novel foods moeten een veiligheidsevaluatie- en goedkeuringsprocedure doorstaan voordat ze op de markt worden gebracht.

Op 1 januari 2018 is er een nieuwe Europese verordening over novel foods[8] in werking getreden. DG Dier, Plant en Voeding speelde een zeer actieve rol in de werkgroepen met het oog op de uitvoering van de verordening. België heeft bijvoorbeeld nauw samengewerkt met de Commissie in de Europese werkgroep die instond voor de opmaak van de Unielijst met gedetailleerde specificaties van de reeds goedgekeurde novel foods. Die Unielijst omvat alle Europese goedkeuringen, alsook alle toelatingen verleend door de individuele lidstaten. De Europees gecentraliseerde goedkeuringsprocedure verloopt voortaan een stuk eenvoudiger en sneller, terwijl de gezondheid van de consument gewaarborgd blijft. Vroeger werkte men met individuele goedkeuringen (per bedrijf), nu met generieke toelatingen. Dat wil zeggen dat eenmaal een ingrediënt toegelaten wordt, eender welk bedrijf dit nieuw voedingsmiddel in de handel kan brengen. De indiening op Europees niveau is bovendien kosteloos. Indien een bedrijf onzeker is over de novel food status van een ingrediënt,

dient een aanvraag ingediend te worden in de lidstaat waar het product voor het eerst op de markt zal gebracht worden.

"De nieuwe verordening voor Novel Foods heeft heel wat voeten in de aarde gehad, maar is nu klaar om ontgonnen te worden voor innovatiedoeleinden."

Isabelle Laquiere
Attaché voedingsbeleid en voedselveiligheid

VOEDING VOOR SPECIFIEKE DOELGROEPEN

Online notificatie via FOODSUP

Sommige voedingsmiddelen zijn speciaal bedoeld voor welbepaalde bevolkingsgroepen. Het gaat om babyvoeding, zuigelingenvoeding, voedingsmiddelen voor medisch gebruik en totale dagvervangende voeding voor gewichtsbeheersing. Voor volledige zuigelingenvoeding of voedingsmiddelen voor medisch gebruik moet een notificatie ingediend worden voordat het product op de markt komt[9]. Dat is sinds december 2017 mogelijk via FOODSUP, een toepassing die al gebruikt werd voor de online notificatie van voedingssupplementen en verrijkte voedingsmiddelen. De uitbreiding van FOODSUP werd ontwikkeld en getest in 2017. Begin 2018 werden de betrokken voedselproducenten ingelicht dat ze gratis gebruik kunnen maken van FOODSUP. Dit elektronisch platform betekent minder administratieve rompslomp, is sneller en is milieuvriendelijker dan de klassieke procedure op papier.

"De online notificatie van voedingsmiddelen voor specifieke groepen via FOODSUP is zowel voordelig voor de administratie als voor de operatoren omdat ze sneller is en omdat ze de opvolging van de dossiers en de communicatie vergemakkelijkt."

Amandine Darimont
Attaché voedingsbeleid en voedselveiligheid

VOEDINGSSUPPLEMENTEN, VERRIJKTE VOEDINGSMIDDELEN EN PLANTEN

Aanpassing van de belgische wetgeving

In februari verscheen een aanpassing van het koninklijk besluit over het gebruik van planten in voedingssupplementen en andere voedingsmiddelen[10]. Dit betekende de afronding van het BELFRIT-project, een Belgisch-Frans-Italiaanse samenwerking bedoeld om de wetgeving over het gebruik van plantaardige producten in voedingssupplementen te harmoniseren. Maar liefst 400 planten werden toegevoegd aan de lijst van toegelaten planten en de lijst van verboden planten werd bijgewerkt.

Eind oktober 2017 verscheen ook een aanpassing van de regels voor het toegelaten vitamine- en mineralengehalte in voedingssupplementen en verrijkte voedingsmiddelen[11] (boter met extra vitamine D, zout met toegevoegd jodium enzovoort).

Notificatie van voedingssupplementen

In totaal behandelde DG4 in 2017 meer dan 7500 kennisgevingen om voedingssupplementen en verrijkte voedingsmiddelen op de markt te brengen. Een groot deel ervan werd elektronisch ingediend via FOODSUP, een praktische onlinetool waarvan in 2017 een nieuwe, verbeterde versie werd voorgesteld met uitgebreidere functionaliteiten.

Permanente informatieverstrekking aan stakeholders

DG Dier, Plant en Voeding kreeg in 2017 heel wat vragen over de juiste toepassing en interpretatie van de wetgeving. Stuk voor stuk werden ze beantwoord per telefoon, mail en gedurende vergaderingen en infosessies met de stakeholders. Er worden hierover ook formele vergaderingen georganiseerd in de Adviesraad inzake voedingsbeleid en gebruik van andere consumptieproducten die meermaals per jaar samenkomt.

(3) 12 JUNI 2017. - Koninklijk besluit van 12 juni 2017 tot wijziging van het koninklijk besluit van 14 januari 2002 Publicatie : 03-07-2017 / Inwerkingtreding : 13-07-2017)

(4) 12 JUNI 2017. - Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 11 mei 1992 betreffende materialen en voorwerpen bestemd om met voedingsmiddelen in aanraking te komen (publicatie: 23-06-2015, inwerkingtreding: 03-07-2015)

(5) Document waaruit blijkt dat een materiaal aan de voorschriften voldoet

(6) Verordening (EG) nr. 1169/2011 betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten

(7) Verordening (EG) nr. 1924/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 2006 inzake voedings- en gezondheidsclaims voor levensmiddelen

(8) Verordening (EU) 2015/2283 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende nieuwe voedingsmiddelen

(9) Verordening (EU) nr. 609/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 12 juni 2013 inzake voor zuigelingen en peuters bedoelde levensmiddelen, voeding voor medisch gebruik en de dagelijkse voeding volledig vervangende producten voor gewichtsbeheersing

(10) 24 JANUARI 2017. - Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 29 augustus 1997 betreffende de fabricage van en de handel in voedingsmiddelen die uit planten of uit plantenbereidingen samengesteld zijn of deze bevatten (publicatie : 2017-02-10)

(11) 19 SEPTEMBER 2017. - Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 3 maart 1992 betreffende het in de handel brengen van nutriënten en van voedingsmiddelen waaraan nutriënten werden toegevoegd (publicatie : 2017-10-31)

VOEDINGSBELEID

Evenwichtig en gevarieerd eten is belangrijk om gezond te blijven. DG Dier, Plant en Voeding werkt samen met de voedingssector om de samenstelling van voedingsmiddelen te optimaliseren en zo de gezondheid van de consument te beschermen. Daarnaast ondersteunt het DG de promotie van borstvoeding in het kader van de activiteiten van het Federaal Borstvoedingscomité.

CONVENANT EVENWICHTIGE VOEDING: TIJD VOOR RESULTATEN

In juni 2016 ondertekenden de minister van Volksgezondheid, FEVIA (federatie van de Belgische voedingssector) en COMEOS (Belgische Federatie van handel en diensten) het Convenant Evenwichtige Voeding. Alle partijen engageerden zich daarbij om tegen eind 2017 de calorie-inname van de Belgische consument met vijf procent te verminderen tegenover referentiejaar 2012. Dat is mogelijk door het suiker- en vetgehalte te verminderen, maar ook door meer vezels toe te voegen of door de concentratie verzadigde vetten te verminderen.

Er werd vooruitgang geboekt, dat is zeker, maar pas begin 2018 zal duidelijk worden of dat voldoende was.

In 2017 werd alvast druk overlegd over een uniforme manier om verslag uit te brengen over de bereikte resultaten. Aanvankelijk gebeurt dat nog door de voedingsindustrie, maar er zijn plannen voor een onafhankelijke monitoring. De cijfers daarvan zullen vergeleken worden met de resultaten van de nationale voedselconsumptiepeiling en met de gegevens van Nubel.

AFFICHECAMPAGNE: "BORSTVOEDING, AL EENS OVER NAGEDACHT?"

In oktober lanceerden DG Dier, Plant en Voeding en het Federaal Borstvoedingscomité een affichecampagne voor kraamafdelingen, pre- en postnatale consultaties en pediaters.

De slogan "Borstvoeding, al eens over nagedacht?" spoort toekomstige moeders aan om al vóór de geboorte hun licht op te steken over borstvoeding en de voordelen ervan. Ze kunnen dat doen bij vrienden en kennissen, maar kunnen ook terecht bij gespecialiseerde verenigingen die zich bezighouden met de promotie van borstvoeding.

Nieuwe voorzitter nubel

Philippe Mortier, directeur-generaal van DG Dier, Plant en Voeding, is sinds september 2017 voorzitter van Nubel, een vzw die de consument ertoe aanzet om gezond en evenwichtig te eten.

In 2017 gaf Nubel de zesde editie uit van de Belgische voedingsmiddelentabel die de gemiddelde voedingswaarde geeft van zo'n 1400 producten die aanwezig zijn in het eetpatroon van de doorsnee Belg. Deze editie is beschikbaar op papier maar is ook online raadpleegbaar via **www.internubel.be**. Elk product dat je in de supermarkt uit het rek haalt, kan je met een paar muisklikken opzoeken in de online databank.

Surf naar **www.nubel.be** voor meer info.

WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

SYMPOSIUM VOEDSELVEILIGHEID VAN A(NTIBIOTICA) TOT Z(EARALENON)

Op 25 en 26 oktober 2017 organiseerden de cel Contractueel Onderzoek en DG Dier, Plant en Voeding het tiende jaarlijkse symposium over wetenschappelijk onderzoek naar voedselveiligheid. Dat thema is zo uitgebreid dat het uiteindelijk een tweedaagse werd met als titel "Voedselveiligheid van A(ntibiotica) tot Z(earalenon)". Alles draaide rond drie grote pijlers: chemische en microbiologische voedselveiligheid, en antibioticaresistentie. De sprekers van DG Dier, Plant en Voeding gaven onder meer toelichting over de relevantie van het contractuele onderzoek voor het voedselveiligheidsbeleid: het contractuele onderzoek is een onmisbaar instrument om een wetenschappelijk onderbouwd voedselveiligheidsbeleid te voeren. Het geld is goed besteed en de vooruitgang in kennis is onmiskenbaar, maar we zijn er nog lang niet. Daarnaast werd uitgebreid stilgestaan bij het wereldwijd verspreide probleem van de antibioticaresistentie en de rol van AMCRA als kenniscentrum voor antibioticagebruik en -resistentie bij dieren in België.

INTERNATIONALE ACTIVITEITEN

EUROPESE AUTORITEIT VOOR VOEDSELVEILIGHEID (EFSA)

Nanofood@: cofinanciering door EFSA en FOD Volksgezondheid

De Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) en de FOD Volksgezondheid sloegen de handen in elkaar voor de financiering van Nanofood@, een onderzoeksproject over nanomaterialen in voedingsmiddelen. Het gaat om een initiatief van het Centrum voor Onderzoek in Diergeneeskunde en Agrochemie (CODA) en het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid (WIV).

In 2016 bracht de EFSA-directeur een bezoek aan België. Daarbij werd een principeakkoord bereikt om onderzoek te voeren naar nanomaterialen in voedingsadditieven. De keuze viel op het project Nanofood@ dat betrekking heeft op de ontwikkeling en goedkeuring van analysemethodes voor nanomaterialen die aanwezig zijn in drie courante levensmiddelenadditieven (kleurstoffen) en in de levensmiddelen die deze bevatten. Het gaat om titaandioxide (E171), zilver (E174) en goud (E175). Deze methodes zullen het bijvoorbeeld mogelijk maken om hun fysieke en chemische structuren (omvang, vorm, kristalstructuur) te analyseren. In een tweede fase zal het project betrekking hebben op de evaluatie van de blootstelling van de bevolking aan deze stoffen via de voeding. De resultaten van dit project zullen de wetenschappelijke gebreken in de analytische methodes voor de karakterisering van de nanomaterialen in levensmiddelen aanvullen en zullen het mogelijk maken om de evaluaties inzake de blootstelling van de bevolking uit te voeren.

Het definitieve contract werd ondertekend in oktober 2017. Samen zullen EFSA en de FOD Volksgezondheid 390.000 euro pompen in het onderzoeksproject Nanofood@. Het is de eerste keer dat er zo'n grootscheepse cofinanciering wordt opgezet op gebied van voedselveiligheid.

Codex alimentarius

De Codex Alimentarius Commission (Codex) is een internationale organisatie die voedselnormen ontwikkelt ter bescherming van de volksgezondheid. De Codex telt 189 leden (188 landen en de Europese Unie), waaronder België dat vertegenwoordigd wordt door DG Dier, Plant en Voeding.

De Codex Alimentarius heeft in 2016 een taskforce opgericht die vier jaar tijd gekregen heeft voor de herziening van:

- De gedragscode om de antimicrobiële resistentie tot een minimum te beperken en onder controle te houden;
- De handleiding voor geïntegreerd toezicht op antimicrobiële resistentie.

De werkzaamheden zijn volop aan de gang. Bij de herziening moet rekening gehouden worden met het mondiaal actieplan inzake antimicrobiële resistentie van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) dat de strijd tegen antibioticaresistentie tot topprioriteit uitroept.

GENETISCH GEMODIFICEERDE ORGANISMEN

Om een genetisch gemodificeerd organisme (GGO) op de markt te brengen of te gebruiken in voeding, diervoeders of als zaaigoed is een Europese vergunning nodig. DG Dier, Plant en Voeding beheert de aanvragen vanuit ons land en stemt hierover op het Permanent Comité voor planten, dieren, levensmiddelen en diervoeders (SCoPAFF) van de Europese Commissie. Voor veldproeven met genetisch gemodificeerde planten of bomen kunnen de bevoegde ministers zelf toelating geven op basis van advies van het DG, maar hier heeft het bevoegde gewest een vetorecht.

VELDPROEVEN MET GENETISCH GEMODIFICEERDE MAÏS EN POPULIEREN

DG Dier, Plant en Voeding heeft in 2017 twee veldproeven gecontroleerd (één met maïs, de andere met populieren), allebei in Wetteren. In totaal vonden er vijf inspecties plaats, telkens op een sleutelmoment (bloeiperiode, oogstperiode ...).

AANPASSING VAN DE GGO-WETGEVING

De Europese Unie heeft een specifieke richtlijn[1] over de doelbewuste introductie van genetisch gemodificeerde organismen in het milieu. Die richtlijn handelt over veldproeven of farmaceutische proeven met GGO's en over het op de markt brengen van GGO's (import van zaden/zaaizaden, transformatie, in cultuur brengen op EU-grondgebied) als producten of bestanddelen van producten.

Bijlagen 2 en 3 bij de richtlijn werden in 2017 gewijzigd, met de bedoeling de milieurisicobeoordeling aan te passen aan de technische vooruitgang en aan de recent verworven kennis ter zake. DG Dier, Plant en Voeding heeft meegewerkt aan die wijzigingen, met hulp van de dienst Bioveiligheid en Biotechnologie van het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid (WIV). Binnen de achttien maanden na haar inwerkingtreding, zal de gewijzigde richtlijn omgezet worden in Belgische wetgeving.

OMZENDBRIEF GENETISCH GEMODIFICEERDE PETUNIA'S

Na een waarschuwing uit Finland, bleek dat er in 2017 ook in België transgene petunia's zonder toestemming op de markt gebracht waren. De bloemen werden onmiddellijk uit de handel genomen en vernietigd. Bovendien stuurde DG Dier, Plant en Voeding een rondzendbrief naar de vertegenwoordigers van de Belgische sierteeltsector met de boodschap dat genetisch gemodificeerde petunia's verboden zijn in België.

Genetisch gemodificeerde petunia's zijn niet toegestaan in de Europese Unie.

NEW BREEDING TECHNIQUES = GGO? DEBAT LOOPT VERDER

Ook in 2017 was er heel wat te doen rond de new breeding techniques. Het gaat om een nieuwe generatie van biotechnologieën waarvan nog altijd niet duidelijk is of ze onder de GGO-wetgeving vallen. Op 28 september 2017 organiseerde de Europese Commissie in Brussel een conferentie[2] over dit thema. Op nationaal vlak voerde DG Dier, Plant en Voeding overleg met de gewesten om tot een gemeenschappelijk Belgisch standpunt te komen.

AANVRAAG VOOR NIEUWE VELDPROEF MET GGO-MAÏS IN WETTEREN

DG Dier, Plant en Voeding organiseerde in 2017 een publieksraadpleging voor een veldproef met drie soorten genetisch gemodificeerd maïs. De burgers kregen dertig dagen om hun stem te laten horen over dit initiatief van het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB). Er kwamen slechts weinig reacties en de toelating is intussen een feit.

NIEUWE SAMENSTELLING ADVIESRAAD BIOVEILIGHEID

Op 28 november 2017 verscheen een koninklijk besluit[3] met de nieuwe samenstelling van de adviesraad bioveiligheid. Die heeft als taak om de regionale en federale bevoegde overheden te adviseren over de bioveiligheid van activiteiten met GGO's.

"Achter het begrip GGO gaat een enorme diversiteit schuil die veel verder reikt dan de voedselketen!"

Kelly Lardinois
Expert genetisch gemodificeerde organismen

(1) Richtlijn 2001/18/EG

(2) Conference Modern Biotechnologies in Agriculture – Paving the way for responsible innovation (28 september 2017)

(2) 15 NOVEMBER 2017. - Koninklijk besluit houdende benoeming van de leden van de Adviesraad voor Bioveiligheid (publicatie: 2017-11-28)

TABAK EN ALCOHOL

DG Dier, Plant en Voeding staat in voor de normering en controle van tabaksproducten. Daarnaast controleert het de naleving van de regels betreffende reclame en etikettering van tabaksproducten en betreffende het rookverbod op openbare plaatsenen. Tot slot organiseert het controles op de alcohol- en tabaksverkoop aan minderjarigen.

SPECIALISATIE LOONT

Met controles op nieuwe fenomenen als shisha-bars en de e-sigaret, werd het takenpakket van de controledienst gevoelig uitgebreid. Een controleur kan niet langer alle materies tot in de details beheersen. Bovendien werd de dienst eind 2016 uitgebreid met twaalf jonge controleurs om het probleem van alcohol- en tabaksverkoop aan jongeren aan te pakken. De nieuwkomers kregen een grondige opleiding (deontologie, verhoortechnieken, zelfverdedigingstechnieken, opstellen van pv's ...) en zijn sinds april 2017 volledig operationeel. Ze worden nu al exclusief ingezet voor leeftijdsgrenscontroles. Maar in de toekomst zullen ook de oudere controleurs zich steeds meer toespitsen op welbepaalde materies zoals de e-sigaret, tabaksproducten, enz.

Omdat de jonge collega's minder in de kijker lopen in het uitgangsmilieu, zetten ze meteen uitstekende resultaten neer: in 2017 hebben ze 300 pv's uitgeschreven voor alcohol- en tabaksverkoop aan minderjarigen.

TABEL 1: DE NIEUWE CONTROLEURS ZETTEN IN 2017 PRACHTIGE RESULTATEN NEER.

Tabaksverkoop PV's uitgeschreven door jonge controleurs	49
Alcoholverkoop PV's uitgeschreven door jonge controleurs	250

"Pv's opmaken, omgaan met agressie, deontologie, zelfverdedigingstechnieken, noem maar op. Onze jonge controleurs werden op de politieschool optimaal klaargestoomd voor de taken die hen te wachten stonden!"

Emeline Roose
Juriste inspectie consumptieproducten

NIET ALLEEN CONTROLES MAAR OOK SENSIBILISERING!

Elk uitgeschreven pv is er een teveel. Daarom publiceerden we in 2016 de folder: "Jongeren en Alcohol, wat mag (niet)?" Maar ook in 2017 trokken we volop de kaart van de sensibilisering. Onze controleurs werkten in 2017 mee aan achttien infoavonden voor jeugdbewegingen. Daar werd toelichting gegeven bij de wetgeving, bij de gevolgen van alcoholgebruik op jonge leeftijd, enz.

"Jongeren moeten kunnen feesten en plezier maken in een veilige omgeving!"

Paul Van den Meerssche
Diensthoofd inspectie consumptieproducten

GLOBALE CONTROLECIJFERS

	Aantal controles	Conform	Niet-conform	Aantal pv's
Verbod op de verkoop van alcoholische dranken aan min-16- en min-18-jarigen	5.199	90 %	10%	402
Alcoholautomaten	1.134	91 %	9 %	69
Verbod op de verkoop van tabak aan min-16-jarigen	3.194	98 %	2 %	60
Rookverbod in cafés	6.121	87 %	13 %	725 tegen uitbaters en 597 tegen rokers
Tabaksautomaten	646	80 %	20 %	27
Etikettering en samenstelling e-sigaretten	794	39 %	61 %	156
Rookverbod (e-sigaretten) in cafés	6.121	99 %	1 %	9 tegen uitbaters en 7 tegen rokers

E-SIGARET

2017, JAAR VAN DE E-SIGARET

Rokers stapten in 2017 massaal over naar de minder schadelijke e-sigaret. Dat is op zich geen slechte zaak, maar er is nog weinig bekend over de gevolgen van langdurig gebruik. De etikettering is vaak ontoereikend, terwijl de verpakking aan gelijkaardige eisen moet voldoen als gewone rookwaren. Bovendien worden jongeren gelokt met smaakjes zoals redbull, cuberdon ...

NOTIFICATIEPLICHT VOOR E-SIGARETTEN

Klassieke tabaksproducten moesten al langer worden genotificeerd maar sinds 17 juli 2017 geldt die verplichting ook voor e-sigaretten. Telkens een producent een nieuwe e-sigaret of navulvloeistof op de markt brengt, moet hij op voorhand informatie geven over samenstelling, verpakking enz. Op die manier kan de overheid deze relatief nieuwe markt in kaart brengen en analyseren. De notificatie kost 165 euro, in 2017 werden er in totaal 16.387 producten genotificeerd.

ONLINE VERKOOP VAN E-SIGARETTEN

De online verkoop van e-sigaretten is drastisch toegenomen in 2017. Volgens de nieuwe wetgeving mogen die producten nochtans uitsluitend verkocht worden via het reguliere circuit. Daarom vindt op nationaal niveau een online screening plaats van webwinkels. Om de internationale handel aan te pakken, wordt er samengewerkt met de Belgische douane die pakjes onderschept bij grote postsorteercentra en koerierbedrijven. In januari 2018 heeft de controledienst vierhonderd pakjes met e-sigaretten en navullingen in beslag genomen. Geen enkel pakje voldeed trouwens aan de Belgische wetgeving.

GERICHTE CONTROLES IN DAMPWINKELS

Na de inwerkingtreding van de nieuwe wetgeving op de e-sigaret[1] werden er begin 2017 controles georganiseerd in dampwinkels. En wat bleek? 48% van de aangeboden producten vermeldde een foute nicotinewaarde en 62% voldeed niet aan de veiligheidsvoorschriften. Gelukkig kwam er beterschap in de loop van 2017. De consument kan dus beter zijn producten kopen in een reguliere handelszaak: daar is de kans groter dat hij een conform product aankoopt en hij loopt ten minste geen gevaar om zijn geld kwijt te raken.

(1) Koninklijk besluit van 28 oktober 2016 inzake de vervaardiging en het in de handel brengen van elektronische sigaretten (inwerkingtreding: 17 januari 2017)

(2) Koninklijk besluit van 5 februari 2016 betreffende het fabriceren en het in de handel brengen van tabaksproducten (publicatie : 03-03-2016/ inwerkingtreding : 19-05-2016)

GEWONE ROOKWAREN

NIEUWE ETIKETTERINGSREGELS

De regelgeving voor tabaksproducten[2] werd een stuk strenger in 2016. Sigarettenpakjes krijgen grotere gezondheidswaarschuwingen op voor- en achterkant en ook de zijkanten moeten informatieve boodschappen dragen. Karakteristieke smaken zoals menthol mogen niet meer vermeld worden, vermeldingen als "light" of "twee voor de prijs van één" zijn verboden en verkoop via het internet is verboden. Na een overgangsperiode gingen de nieuwe regels in op 20 mei 2017.

GERICHTE CONTROLES OP TABAKSPRODUCTEN

Toen de nieuwe regels voor tabaksproducten goed en wel van kracht waren, kwam er in juni 2017 een grootscheepse controlecampagne. Maar liefst één miljoen pakjes werden in beslag genomen of geblokkeerd omdat ze nog steeds de vermelding "menthol" droegen.

Daarnaast heeft de Brusselse correctionele rechtbank grote marktspelers zoals British American Tobacco en Japan Tobacco International in eerste aanleg veroordeeld voor inbreuken op het tabaksreclameverbod.

Pakjes sigaretten en roltabak moeten zowel voor- als achteraan voorzien zijn van een gecombineerde gezondheidswaarschuwing met tekst en illustratie die 65% van het oppervlak bedekken. Ook opzij moet er een waarschuwing staan die 50% van het oppervlak bedekt.

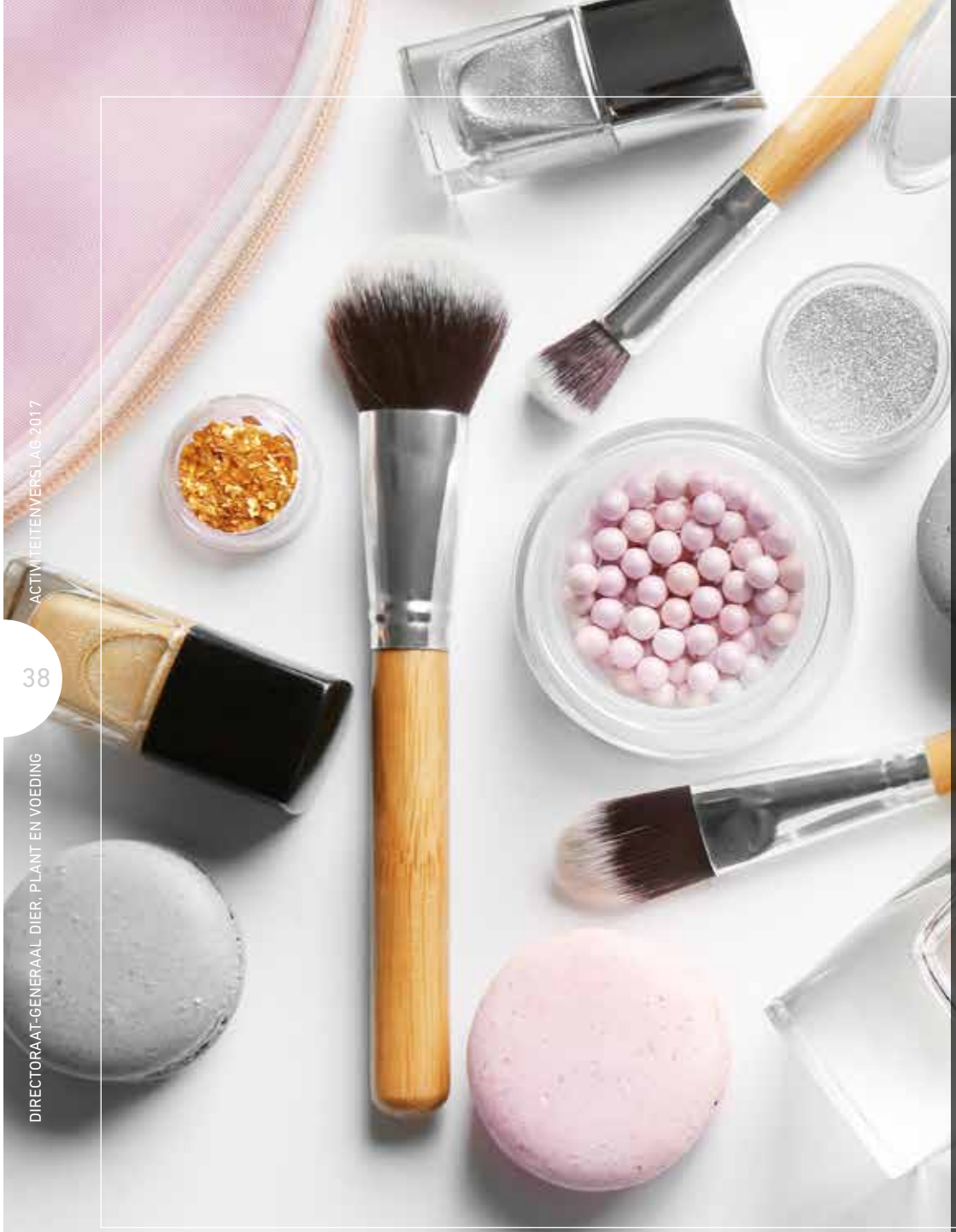

COSMETICA

Cosmetica zijn alle producten om ons lichaam[1] te reinigen, te verzorgen, te beschermen, van uitzicht te veranderen, te parfumeren of van geurtjes te ontdoen. DG Dier, Plant en Voeding stelt mee de Europese normen voor cosmetica op, controleert de producten op de Belgische markt en verzamelt informatie over eventuele bijwerkingen. Sinds 2015 controleert het DG ook de e-commerce en de handel via internet in cosmetica.

(1) Haar, huid, mondholte, tanden, intieme delen en nagels

COSMETICA

EVOLUTIES OP EUROPEES VLAK

De Europese Commissie heeft in 2017 zes verordeningen[2] gepubliceerd met nieuwe bepalingen voor allerlei cosmeticabestanddelen. Het ging onder meer om een zonnefilter, een bewaarmiddel, een kleurstof en meerdere haarkleurmiddelen, parfumbestanddelen en natuurlijke extracten.

Daarnaast verscheen in november 2017 een technisch document[3] over het gebruik van vermeldingen zoals "hypoallergeen" of "zonder parabenen" op het etiket van cosmetica, want er was al geruime tijd vraag naar transparante en geharmoniseerde regels voor alle Europese marktspelers. Aanvankelijk wordt er nog een overgangsperiode ingesteld, de definitieve inwerkingtreding is voorzien in juli 2019.

DG Dier, Plant en Voeding nam deel aan alle technische besprekingen en was ook vertegenwoordigd in Europese werkgroepen over allergenen en grijzezoneproducten (waarvan niet meteen duidelijk is of het gaat om een cosmetisch product, een geneesmiddel, dan wel om een medisch hulpmiddel).

INFOSESSIE "VERZORGINGSPRODUCTEN, HOE KAN JE VERANTWOORDELIJK PRODUCEREN EN CONSUMEREN?"

Op 30 november werd een infosessie georganiseerd over de impact van cosmetica op gezondheid en leefmilieu. Een unieke kans voor marktspelers, wetenschappers, maatschappelijke organisaties en de overheid om hun kijk op de zaken toe te lichten.

De infosessie werd afgesloten met een geanimeerd panelgesprek.

VIJF MELDINGEN VAN ONGEWENSTE EFFECTEN

In 2017 kwamen er vijf meldingen van ongewenste effecten van cosmetica binnen, waarvan drie ernstige: het ging om een haarkleurmiddel, een tandpasta en een huidcrème. Het was niet meteen duidelijk welk bestanddeel de boosdoener was.

"Cosmeticaproducten moeten veilig zijn, ongeacht hun productiewijze of samenstelling!"

Joëlle Meunier
Celhoofd Voedingssupplementen en Cosmetica

(2) Verordeningen (EU) nrs. 2017/2228, 2017/1413, 2017/1410, 2017/1224, 2017/238 en 2017/237

(3) Technical document on cosmetic claims. Agreed by the Sub-Working Group on Claims (version of 3 July 2017)

WETGEVING

OVERZICHT VAN WETTEN GEPUBLICEERD IN HET BELGISCH STAATSBLAD IN 2017

20 DECEMBER 2016. - Wet houdende diverse bepalingen inzake landbouw (1)

Publicatie : 2017-01-03 (Ed. 1)

7 APRIL 2017. - Wet houdende diverse bepalingen inzake landbouw

Publicatie : 2017-05-08 (Ed. 1)

25 DECEMBER 2017. - Wet houdende diverse bepalingen inzake landbouw en bepaalde begrotingsfondsen (1)

Publicatie : 2017-12-29 (Ed. 1)

OVERZICHT KONINKLIJKE BESLUITEN GEPUBLICEERD IN HET BELGISCH STAATSBLAD IN 2017

10 JANUARI 2017. - Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 7 juni 2009 betreffende de samenstelling en de werkwijze van de Adviesraad inzake voedingsbeleid en gebruik van andere consumptieproducten

Publicatie : 2017-01-20 (Ed. 2)

12 JANUARI 2017. - Koninklijk besluit tot vaststelling van de financiële bijdrage van de Belgische federale overheid voor het jaar 2016 aan de "Europese Commissie voor de bestrijding van mond- en klauwzeer" van de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO)

Publicatie : 2017-01-26 (Ed. 1)

24 JANUARI 2017. - Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 29 augustus 1997 betreffende de fabricage van en de handel in voedingsmiddelen die uit planten of uit plantenbereidingen samengesteld zijn of deze bevatten

Publicatie : 2017-02-10 (Ed. 1)

15 JANUARI 2017. - Koninklijk besluit tot toekenning van een toelage aan de vzw "Petit Elevage Ardennais de Bastogne "

Publicatie : 2017-02-13 (Ed. 1)

25 FEBRUARI 2017. - Koninklijk besluit houdende toekenning van de dotatie voor 2017 ten bate van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

Publicatie : 2017-03-23 (Ed. 1)

5 MAART 2017. - Koninklijk besluit tot vaststelling van de financiële bijdrage van de Belgische federale overheid voor het jaar 2017 aan de EPPO (European and mediterranean plant protection organization)

Publicatie : 2017-04-19 (Ed. 1)

9 MAART 2017. - Koninklijk besluit tot vaststelling van de financiële bijdrage van de Belgische federale overheid voor het jaar 2017 aan het International Council for the Exploration of the Sea (ICES)

Publicatie : 2017-04-19 (Ed. 1)

15 MAART 2017. - Koninklijk besluit tot vaststelling van de financiële bijdrage van de Belgische federale overheid voor het jaar 2017 aan de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) voor het Pesticiden programma

Publicatie : 2017-04-19 (Ed. 1)

23 MAART 2017. - Koninklijk besluit tot vaststelling van de financiële bijdrage van de Belgische federale overheid voor het jaar 2017 aan de Wereldorganisatie voor de dierengezondheid vroeger "Office International des Epizooties" (OIE) genoemd

Publicatie : 2017-04-26 (Ed. 1)

23 MAART 2017. - Koninklijk besluit tot vaststelling van de financiële bijdrage van de Belgische federale overheid voor het jaar 2017 aan de "Europese Commissie voor de bestrijding van mond- en klauwzeer" van de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO)

Publicatie : 2017-04-26 (Ed. 1)

9 MEI 2017. - Koninklijk besluit betreffende de diergeneeskundige bedrijfsbegeleiding in het kader van de bestrijding van varroase

Publicatie : 2017-05-12 (Ed. 1)

21 JULI 2016. - Koninklijk besluit betreffende de voorwaarden voor het gebruik van geneesmiddelen door de dierenartsen en door de verantwoordelijken van de dieren. - Duitse vertaling

Publicatie : 2017-05-22 (Ed. 1)

17 MEI 2017. - Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 oktober 2016 betreffende het fabriceren en het in de handel brengen van elektronische sigaretten

Publicatie : 2017-06-15 (Ed. 1)

12 JUNI 2017. - Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 11 mei 1992 betreffende materialen en voorwerpen bestemd om met voedingsmiddelen in aanraking te komen

Publicatie : 2017-06-27 (Ed. 1)

12 JUNI 2017. - Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 30 augustus 2013 betreffende de aanwijzing van magistraten belast met het bijwonen van Raden van de Orde der Dierenartsen en de dierenartsen die aan de Hoge Raad van de Orde der Dierenartsen zetelen

Publicatie : 2017-06-30 (Ed. 1)

12 JUNI 2017. - Koninklijk besluit van 12 juni 2017 tot wijziging van het koninklijk besluit van 14 januari 2002 betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water dat in voedingsmiddeleninrichtingen verpakt wordt of dat voor de fabricage en/of het in dehandel brengen van voedingsmiddelen wordt gebruikt

Publicatie : 2017-07-03 (Ed. 1)

17 JUNI 2017. - Koninklijk besluit tot toekenning van een subsidie aan de Wereldgezondheidsorganisatie voor de bijdrage 2016-2017 van België aan de Kaderovereenkomst over tabaksbeheersing

Publicatie : 2017-07-11 (Ed. 1)

22 JUNI 2017. - Koninklijk besluit tot vaststelling van de financiële bijdrage van de Belgische federale overheid voor het jaar 2017 aan de International Association for Cereal Science and Technology (ICC)

Publicatie : 2017-07-18 (Ed. 1)

22 JUNI 2017. - Koninklijk besluit tot vaststelling van de financiële bijdrage van de Belgische federale overheid voor het jaar 2017 aan de European Cooperative Programme for Plant Genetic Resources (ECPGR) - Bioversity International

Publicatie : 2017-07-18 (Ed. 1)

25 NOVEMBER 2016. - Koninklijk besluit betreffende de bestrijding van infectieuze boviene rhinotracheïtis. - Duitse vertaling

Publicatie : 2017-07-25 (Ed. 1)

9 MEI 2017. - Koninklijk besluit betreffende de diergeneeskundige bedrijfsbegeleiding in het kader van de bestrijding van varroase. - Duitse vertaling

Publicatie : 2017-09-04 (Ed. 1)

30 JUNI 2017. - Koninklijk besluit tot vaststelling van de financiële bijdrage van de Belgische federale overheid voor het jaar 2017 aan de European Association for Animal Production (EAAP)

Publicatie : 2017-09-15 (Ed. 1)

3 FEBRUARI 2014. - Koninklijk besluit tot aanwijzing van de dierenziekten die vallen onder de toepassing van hoofdstuk III van de dierengezondheidswet van 24 maart 1987 en tot regeling van de aangifteplicht. - Officieuze coördinatie in het Duits

Publicatie : 2017-09-22 (Ed. 1)

18 SEPTEMBER 2017. - Koninklijk besluit betreffende de bestrijding van boviene virale diarree

Publicatie : 2017-10-10 (Ed. 1)

19 SEPTEMBER 2017. - Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 3 maart 1992 betreffende het in de handel brengen van nutriënten en van voedingsmiddelen waaraan nutriënten werden toegevoegd

Publicatie : 2017-10-31 (Ed. 1)

9 OKTOBER 2017. - Koninklijk besluit houdende toekenning van een tweede verhoging van de dotatie voor 2017 ten bate van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

Publicatie : 2017-11-14 (Ed. 1)

26 OKTOBER 2017. - Koninklijk besluit tot toekenning van een toelage aan "Comité Organisateur de concours régionaux de Bétail Bovin Nord Lux"

Publicatie : 2017-11-24 (Ed. 1)

8 OKTOBER 2017. - Koninklijk besluit tot vaststelling van de financiële bijdrage van de Belgische federale overheid voor het jaar 2017 aan het International Energy Agency - Bioenergy (IEA)

Publicatie : 2017-12-01 (Ed. 2)

12 NOVEMBER 2017. - Koninklijk besluit tot vaststelling van de financiële bijdrage van de Belgische federale overheid voor het jaar 2017 aan de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) voor de landbouwkundige programma's

Publicatie : 2017-12-06 (Ed. 1)

23 NOVEMBER 2017. - Koninklijk besluit houdende toekenning van een derde verhoging van de dotatie voor 2017 ten bate van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

Publicatie : 2017-12-12 (Ed. 2)

OVERZICHT MINISTERIELE BESLUITEN GEPUBLICEERD IN HET BELGISCH STAATSBLAD IN 2017

14 FEBRUARI 2017. - Ministerieel besluit tot toekenning van een toelage van 150.000 euro voor het wetenschappelijk onderzoek inzake voedselveiligheid en sanitair beleid van dieren en planten

Publicatie : 2017-01-20 (Ed. 2)

30 MEI 2017. - Ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 8 juni 2015 tot aanwijzing van de leden van de Raad van het Begrotingsfonds voor de productie en de bescherming van planten en plantaardige producten

Publicatie : 2017-06-12 (Ed. 1)

6 JUNI 2017. - Ministerieel besluit tot aanwijzing van de leden van de Raad van het Fonds voor de gezondheid en de kwaliteit van de dieren en de dierlijke producten

Publicatie : 2017-06-20 (Ed. 2)

16 JUNI 2017. - Ministerieel besluit tot benoeming van de leden van de Adviesraad inzake voedingsbeleid en gebruik van andere consumptieproducten

Publicatie : 2017-06-23 (Ed. 1)

15 MEI 2017. - Ministerieel besluit tot vaststelling van een gemeenschappelijk model voor de kennisgeving van elektronische sigaretten en navulverpakkingen

Publicatie : 2017-06-29 (Ed. 1)

27 JUNI 2017. - Ministerieel besluit tot opheffing van het ministerieel besluit van 9 juni 2001 tot vaststelling van tegemoetkomingen aan bedrijven getroffen door het verbod op het verhandelen van verwerkte dierlijke eiwitten

Publicatie : 2017-07-12 (Ed. 1)

29 JUNI 2017. - Ministerieel besluit tot toekenning van een toelage van 3.612.000 euro voor het wetenschappelijk onderzoek inzake voedselveiligheid en sanitair beleid van dieren en planten

Publicatie : 2017-07-20 (Ed. 2)

14 JULI 2017. - Ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 23 juli 2015 tot benoeming van de leden van het Beoordelingscomité voorzien in artikel 6 van het koninklijk besluit van 18 november 2015 tot vaststelling van de voorwaarden van toekenning van toelagen voor wetenschappelijk onderzoek inzake voedselveiligheid en sanitair beleid van dieren en planten

Publicatie : 2017-08-03 (Ed. 1)

28 JULI 2017. - Ministerieel besluit betreffende technische normen voor het navulmechanisme van elektronische sigaretten

Publicatie : 2017-09-01 (Ed. 1)

6 NOVEMBER 2017. - Ministerieel besluit tot wijziging van de bijlage van het koninklijk besluit van 11 september 2016 betreffende de erkenning van beroepskwalificaties en het vrij verrichten van diensten van dierenartsen

Publicatie : 2017-11-17 (Ed. 1)

COLOFON

COÖRDINATIE

Koen Bastaerts & Manon Hupin
koen.bastaerts@gezondheid.belgie.be

GRAFISCHE VORMGEVING

The Crew Communication

AFBEELDINGEN

Eddy De Valck, Oliver Nolte,
©123RF Limited, EPPO Global Database, Shutterstock.

CONTACT

02 524 97 97 (contact center)
Info@gezondheid.belgie.be
www.gezondheid.belgie.be

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Philippe Mortier
Directeur-generaal
DG Dier, Plant en Voeding
Victor Hortaplein 40 bus 10, 1060 Brussel

Ce rapport existe aussi en français

De elektronische versie van dit activiteitenverslag is beschikbaar op:
www.gezondheid.belgie.be > MENU > PUBLICATIES EN ONDERZOEK
> Activiteitenverslag 2017 DG Dier, Plant en Voeding

Gedrukt met plantaardige inkt op papier met FSC label.

FSC
www.fsc.org
MIXTE
Papier issu de
sources responsables
FSC® C012447

federale overheidsdienst
**VOLKSGEZONDHEID,
VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN
EN LEEFMILIEU**